

*Effectief handelen moet
gezien worden!*

Een onderzoek naar de bijdrage van
transparantie aan de legitimiteit van de
Inspectie Leefomgeving en Transport

Auteur:
Universiteit:
Stage organisatie:
Document:
Afstudeerrichting:
Scriptiebegeleider:
Tweede lezer:
Inleverdatum:
Aantal woorden:

Jeroen Lehrian / 538156
Erasmus Universiteit Rotterdam
Inspectie Leefomgeving en Transport
Masterscriptie Bestuurskunde
Publiek Management
Dr. R. Bouwman
Dr. L. Kuitert
8 augustus 2021 (definitieve versie)
14264

Voorwoord

Met gepaste trots nodig ik u van harte uit om deze scriptie over het effect van transparantie op legitimiteit tot u te nemen. Met deze scriptie sluit ik mijn masterstudie Bestuurskunde met de afstudeerrichting Publiek Management af. De scriptie omschrijft een onderzoek dat ik uitvoerde tijdens mijn afstudeerstage bij de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT).

In 2014 begon ik aan de duale opleiding Bestuurskunde aan de Haagse Hogeschool, waar ik kennis maakte met het werkveld van de bestuurskundige. Met deze scriptie sluit ik mijn tweede studieperiode Bestuurskunde aan de Erasmus Universiteit Rotterdam af, waar ik aan begon na 'een pauze' in dat werkveld. Ik sta te springen om weer in het werkveld aan de slag te gaan. Maar eerst wil ik de mensen bedanken die mij tijdens de studieperiode vanaf 2014 en in het bijzonder bij het schrijven van deze scriptie geholpen hebben.

In de eerste plaats gaat mijn dank uit naar Caroline, Marieke en Marnix – die mij vanuit de ILT begeleidden in het scriptieproces. Jullie hielpen mij vanaf de eerste gesprekken in november tot aan de laatste loodjes in augustus. Zonder jullie inspiratie, goede ideeën en steun was het niet gelukt om de scriptie af te ronden én zo'n fijne stagetijd te hebben. Dank gaat ook uit naar alle andere collega's van de ILT die mij in dit proces hielpen, zoals de betrokken collega's van African Blends.

In de tweede plaats gaat mijn dank uit naar Robin, mijn scriptiebegeleider vanuit de Erasmus Universiteit. Zonder jouw methodologische focus en inhoudelijk feedback was het mij niet gelukt om (voor het eerst) een kwantitatief onderzoek te volbrengen. Ik zou het geweldig vinden als deze scriptie een van de puzzelstukjes is die jou en andere wetenschappers helpt bij vervolgonderzoek.

In de derde plaats wil mijn huidige en voorgaande werkgevers, collega's en medestudenten bedanken. Toen ik in 2014 begon met mijn studie, had ik mij alle hulp, kansen en begeleiding die ik heb gekregen nooit kunnen voorstellen. Door de contacten die ik met jullie heb, blijf ik mij als persoon ontwikkelen. Met velen van jullie hoop ik nog lange tijd in contact te blijven.

Ook bedank ik mijn naasten. Pim en Eva hebben mij tot in de treure de moed ingesproken en ervoor gezorgd dat ik op het juiste pad bleef. Mijn moeder en Johan zorgde ervoor dat ik vooruit bleef denken en mijzelf altijd afvroeg wat mijn volgende stap zou zijn. Andere familieleden en vrienden steunden mij door mij aan te moedigen en in mij te geloven. Het lijkt mij leuk om binnenkort met jullie te vieren dat het gelukt is!

Als laatste wil ik eenieder bedanken die deelnam aan het vignettenexperiment en deze met anderen deelden. Zonder hen was het niet gelukt om genoeg respondenten te bereiken. Ook de experts die ik voor dit onderzoek mocht interviewen wil ik bedanken. Tenslotte bedank ik ook u, voor de interesse in mijn afstudeerscriptie.

Jeroen Lehrian

Woerden, 2 augustus 2021

Samenvatting

Dit onderzoek richt zich op het toetsen van het effect van transparantie op legitimiteit. Daarbij staat de hoofdvraag centraal *'welk effect heeft transparantie op de legitimiteit van de ILT.'* De beantwoording van deze vraag is relevant, omdat toezichthouders worstelen met hun taakopvatting en de verwachtingen die de samenleving aan hen stelt (Kasdorp, 2017). De samenleving vindt het belangrijk dat toezichthouders effectief handelen (Kasdorp, 2017). Transparantie kan toezichthouders (en andere publieke organisaties) helpen bij een dialoog met de samenleving over de verwachtingen (Kasdorp, 2017). Ook kan transparantie helpen om de samenleving te laten zien dat toezichthouders (en andere publieke organisaties) effectief handelen (Kasdorp, 2017).

Transparante betekent het beschikbaar stellen van informatie over het handelen en prestaties van de organisatie aan stakeholders (Grimmelikhuijsen & Meijer, 2012). De variabele transparantie is bij de toetsing opgesplitst in verschillende vormen; daarbij zijn er vormen gekozen die iets zeggen over de effectiviteit van de ILT. Voor legitimiteit worden in dit onderzoek deelvormen van sociale legitimiteit gehanteerd. Bij sociale legitimiteit gaat het over in hoeverre iets voldoet aan de verwachtingen uit de samenleving (Curtin & Meijer, 2006). De gehanteerde deelvormen voor legitimiteit zijn organisatie- en kwestielegitimiteit (Chung et al, 2016).

Op basis van de theorie zijn in het onderzoek twee hypothesen getoetst. Hypothese 1: *transparantie heeft een positief effect op legitimiteit* & hypothese 2: *transparantie over de output & effecten op de samenleving heeft een groter effect op organisatie- en kwestielegitimiteit dan transparantie over de output en transparantie over de output & nalevingseffecten*. Deze hypothesen zijn getoetst met een vignettenexperiment, waarbij respondenten op basis van korte teksten over een bepaalde casus vragen beantwoordden over organisatie- en kwestielegitimiteit. In totaal namen 317 deel aan het vignettenexperiment. Na het vignettenexperiment hebben ook nog expertinterviews plaatsgevonden.

Op basis van de uitkomsten van de hypothesetoetsing wordt de eerste hypothese aangenomen: transparantie heeft een positief effect op legitimiteit. Voor de ILT betekent dit dat zij haar organisatie- en kwestielegitimiteit kan vergroten door transparant te zijn. In de praktijk moet de ILT daarvoor informatie verzamelen over haar handelen en de effecten daarvan en deze informatie openbaar maken. Dit versterkt de legitimiteit van de ILT voor haar aanpak (kwestielegitimiteit) en het bestaan van de organisatie (organisatielegitimiteit).

Op basis van de uitkomsten van de hypothesetoetsing wordt ook de tweede hypothese aangenomen: output- én outcome-transparantie over de effecten op de samenleving heeft het grootste, positieve effect heeft op legitimiteit. Het verschil tussen de vormen is echter het grootst tussen de twee vignetten waarin iets van outcome- transparantie gepresenteerd wordt en het outputtransparantievignet. Hoewel publieke organisaties vaak bijhouden wat zij doen (en zo de informatie voor outputtransparantie inventariseren), blijkt uit dit onderzoek dat het meerwaarde heeft om de effecten op de naleving en/of de samenleving te inventariseren. Een publieke organisatie kan met deze informatie haar legitimiteit verhogen.

Dit onderzoek concludeert dat transparantie een positief effect heeft op de legitimiteit van de ILT en zo de ILT kan helpen bij het versterken van de legitimiteit voor haar bestaan én aanpak. Een belangrijke nuancering hierop is dat de gevonden effecten beperkt zijn: transparantie helpt wel, maar is geen garantie voor legitimiteit. Transparantie helpt door te laten zien dat publieke organisaties met effectief handelen voldoen aan de verwachtingen vanuit de samenleving.

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	5
1.1.	Aanleiding	5
1.2.	Doel- en vraagstelling	6
1.3.	De casuïstiek: African Blends	6
1.4.	Leeswijzer	7
2.	Theoretisch kader	8
2.1.	Transparantie	8
2.1.1.	Het effect van transparantie	8
2.1.2.	Raamwerken voor vormen van transparantie.....	10
2.1.3.	Transparantie in processtappen	10
2.2.	Legitimiteit	11
2.2.1.	Sociale legitimiteit en bijbehorende definities	13
2.2.2.	Organisatie- en kwestielegitimiteit	15
2.2.3.	Definiëring van legitimiteit in dit onderzoek.....	16
2.3.	Hypothesen	17
3.	Methodologie.....	18
3.1.	Procedure.....	18
3.1.1.	Kwalitatieve duiding van uitkomsten vignettenexperiment.....	18
3.2.	Operationalisering	19
3.2.1.	Operationalisering kwalitatieve duiding	21
3.3.	Dataverzameling & analyse.....	21
3.3.1.	Dataverzameling en- analyse kwalitatieve duiding.....	22
3.4.	Betrouwbaarheid & Validiteit.....	23
4.	Resultaten	25
4.1.	Dataordening	25
4.1.1.	Schaalconstructie	25
4.2.	Beschrijvende statistiek	26
4.3.	Hypothesetoetsing.....	28
4.3.1.	Hypothese 1	28
4.3.2.	Hypothese 2	29
5.	Discussie & conclusie.....	32
5.1.	Beantwoording van de deelvragen	32
5.2.	Discussie.....	32
5.2.1.	Theoretische beperkingen	32
5.2.2.	Methodologische beperkingen	33
5.2.3.	Betekenis voor de praktijk.....	35
5.2.4.	Betekenis voor onderzoek naar transparantie & legitimiteit	36
5.3.	Conclusie	38
	Literatuurlijst.....	39
	Bijlagen	42
	Bijlage 1: De vertaling van de schaal voor organisatie- en kwestielegitimiteit.....	43
	Bijlage 2: De vragenlijst van het vignettenexperiment.....	44
	Bijlage 3: Topiclijst & analysecodes interviews.....	63
	Bijlage 4: Oproepen op social media om respondenten te werven	64
	Bijlage 5: Verwijderde respondenten	66
	Bijlage 6: Cronbach's alpha's van de gebruikte schalen.....	66
	Bijlage 7: Homogene verdeling van steekproef over vignetten	66
	Bijlage 8: Correlatietabel	67
	Bijlage 9: Overzicht van de normaalverdeling van de errors	68
	Bijlage 10: Verantwoording voorwaarden ANOVA	69
	Bijlage 11: borging van privacy	70

1. Inleiding

1.1. Aanleiding

De kabinetsreactie op het eindrapport van de Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag en de bijkomende val van kabinet Rutte III illustreren hoe belangrijk openheid is voor gezagsdragers (Minister-President, 2021). Het langdurig foutief informeren van de Tweede Kamer bij de Kinderopvangtoeslagaffaire droeg fundamenteel bij aan ongekend onrecht (Minister-President, 2021). Dit had zwaarwegende maatschappelijke en politieke gevolgen (Minister-President, 2021). De Tweede Kamer neemt het gezagsdragers kwalijk dat de door hen gegeven informatie incompleet, onwaar of een combinatie daarvan was. De affaire toont aan dat transparantie een vereiste is om maatschappelijke vertrouwen te verkrijgen en behouden.

Waar transparantie voor publieke gezagsdragers belangrijk is om maatschappelijke steun te verkrijgen en behouden, geldt dit ook voor publieke organisaties (Grimmelikhuijsen & Meijer, 2012). Daarbij is het niet de vraag óf publieke organisaties transparant moeten zijn, maar over welke informatie, wanneer én hoe zij het beste transparant kunnen zijn (Cucciniello, Porumbescu, Grimmelikhuijsen, 2016). Hoewel transparantie voor alle publieke organisaties belangrijk is, groeit de interesse in het effect van transparantie op de relatie tussen Rijksinspecties en de samenleving (Grimmelikhuijsen, Herkes, Leistikow, Verkroost, de Vries, Zijlstra, 2019).

Rijksinspecties worstelen met hun taakopvatting: door alleen te doen wat zij volgens de wet moeten, komen zij niet tegemoet aan de verwachtingen vanuit de samenleving (Kasdorp, 2017). Maar ook buitenwettelijk toezicht stuit op bezwaren (Kasdorp, 2017). Transparantie kan een Rijksinspectie helpen bij een dialoog over de verwachtingen vanuit de samenleving en hoe zij daaraan tegemoet kan komen (Kasdorp, 2017). Daarbij is het de vraag welke informatie een Rijksinspectie kan delen om aan te tonen dat zij effectief handelt (Kasdorp, 2017). Waarover moet een Rijksinspectie transparant zijn om zo aan de verwachtingen uit de samenleving te voldoen?

Eerder onderzoek wijst uit dat transparantie Rijksinspecties helpt om haar vertrouwen te vergroten (Grimmelikhuijsen, Bouwman, de Vries, 2020). Waar dat onderzoek zich richt op transparantie over toezichtsbevindingen, ligt de focus in dit onderzoek op de vormen van transparantie die iets zeggen over de effectiviteit van een Rijksinspectie. Bepalen welke vorm van transparantie het meest tegemoetkomt aan de verwachtingen uit de samenleving helpt Rijksinspecties om het positieve effect van transparantie te maximaliseren (Kasdorp, 2017).

Transparantie is geen nieuw begrip in de wetenschap. Uit eerdere onderzoeken blijkt veelal dat transparantie een positief effect heeft, vandaar dat publieke organisaties transparantie als een 'Zwitserse zakmes' gebruiken: een gereedschap dat gebruikt wordt om verschillende doelen te bereiken (De Fine Licht, 2019). Hoewel vertrouwen ook voor Rijksinspecties belangrijk is – bijvoorbeeld in de relatie tussen een Rijksinspectie en haar ondertoezichtstaanden – richt dit onderzoek zich op het effect van transparantie op sociale legitimiteit.

Bij sociale legitimiteit gaat het over in hoeverre iets voldoet aan de verwachtingen uit de samenleving – wat ook het vraagstuk is dat bij Rijksinspecties speelt (Kasdorp, 2017). Waar in dit onderzoek over legitimiteit gesproken wordt, wordt sociale legitimiteit bedoeld. In het theoretisch kader wordt belicht waarom dit onderzoek legitimiteit definieert volgens twee deelvormen van sociale legitimiteit. Alleen in het gedeelte van het Theoretisch Kader over legitimiteit worden naast sociale legitimiteit ook andere vormen van legitimiteit belicht.

Het vraagstuk welke informatie voldoet aan de verwachtingen van de samenleving, speelt ook bij de Rijksinspectie Leefomgeving en Transport (hierna: ILT). De ILT is de toezichthouder van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en houdt toezicht op de naleving van allerlei wet- en regelgeving. Een paar jaar terug is de ILT geconfronteerd met de situatie waarin zij niet tegemoetkwam aan verwachtingen uit de samenleving, terwijl zij haar wettelijke taak vervulde (Kasdorp, 2017). De ILT wil meer weten over hoe zij met transparantie haar legitimiteit kan vergroten. Vandaar dat dit afstudeeronderzoek wordt uitgevoerd bij de ILT.

1.2. Doel- en vraagstelling

Het doel van dit onderzoek is het toetsen van het effect van transparantie op legitimiteit, daarvoor meet dit onderzoek met een vignettenexperiment het effect van verschillende vormen van transparantie op de legitimiteit van de ILT. Daarbij richt dit onderzoek zich op vormen van transparantie die iets zeggen over de effectiviteit van de ILT. De vormen van transparantie variëren op welke informatie zij bevatten over wat de ILT gedaan heeft en de daardoor bereikte effecten.

Het ligt voor de hand dat de vormen van transparantie ieder in een andere mate aan de verwachtingen uit de samenleving voldoen en dus een ander effect hebben op legitimiteit. Met een vignettenexperiment, waarbij respondenten aan de hand van vignetten (teksten die een bepaald scenario omschrijven) vragen beantwoorden, wordt het effect van verschillende vormen van transparantie op legitimiteit getoetst.

Dit maakt het mogelijk om het effect van deze vormen met elkaar te vergelijken. Dit onderzoek beantwoordt zo de hoofdvraag: *Welk effect heeft transparantie op de legitimiteit van de ILT?* De hoofdvraag bestaat uit de volgende deelvragen:

1. Wat is de theoretische relatie tussen transparantie en legitimiteit?
2. Welk effect heeft transparantie op legitimiteit?
3. Verschilt het effect van transparantie op legitimiteit tussen de verschillende vormen van transparantie?

Door de hoofd- en deelvragen te beantwoorden wordt het duidelijk welke vorm van transparantie het grootste effect heeft op legitimiteit. De kennis die de beantwoording oplevert, helpt de ILT bij het voldoen aan de verwachtingen die samenleving van de ILT heeft.

In het Theoretisch Kader (hoofdstuk 2) wordt de eerste deelvraag beantwoord. De theoretische relatie tussen transparantie en legitimiteit wordt gevat in hypothesen voor deelvragen twee en drie. Het vignettenexperiment en bijbehorende analyses toetst deze hypothesen. De casus waarop de vignetten uit dit onderzoek op zijn gebaseerd, wordt hierna geïntroduceerd.

1.3. De casuïstiek: African Blends

De vignetten die in dit onderzoek gebruikt worden, zijn gebaseerd op de casus African Blends. African Blends zijn autobrandstoffen bestemd voor West-Afrika waaraan chemische stoffen worden toegevoegd (ILT, 2018). Uit onderzoek van de ILT blijkt dat African Blends zoveel chemische stoffen bevatten dat zij maximaal gebruikmaken van de ruimere brandstofnormen van West-Afrikaanse landen (ILT, 2018). Het toevoegen van chemische stoffen aan African Blends gebeurt bij het beladen van olietankers in Nederlandse olieterminals (ILT, 2018). Handelen van de ILT heeft meerdere effecten teweeggebracht; zoals afspraken met bedrijven uit de Nederlandse brandstofsector en wijzigingen in wet- en regelgeving. Deze effecten zijn verwerkt in het vignettenexperiment.

1.4. Leeswijzer

Na deze inleiding volgen er vier hoofdstukken. In het tweede hoofdstuk (Theoretisch Kader) wordt belicht wat er in wetenschappelijke literatuur bekend is over de relatie tussen transparantie en legitimiteit. In het derde hoofdstuk (Methodologie) wordt de onderzoeksmethode toegelicht. Het vierde hoofdstuk (Resultaten) omschrijft de hypothesetoetsing. In het vijfde hoofdstuk (Conclusie & Discussie) worden de conclusies, de beperkingen en de implicaties gepresenteerd.

2. Theoretisch kader

In dit theoretisch kader worden eerst de variabelen transparantie en legitimiteit belicht. Vervolgens worden de hypothesen die in dit onderzoek getoetst worden gepresenteerd en toegelicht.

2.1. Transparantie

De onafhankelijke variabele die in dit onderzoek centraal staat is transparantie. Het effect van transparantie op de publieke sector is een onderwerp dat wetenschappelijke interesse heeft (Grimmelikhuijsen et al, 2019). Deze paragraaf belicht wat transparantie precies inhoudt, welke vormen er zijn en tot slot welke vormen van transparantie dit onderzoek gebruikt.

De wijdverbreide definitie die wetenschappers hanteren voor het begrip transparantie luidt: het beschikbaar stellen van informatie over het handelen en prestaties van de organisatie aan stakeholders (Grimmelikhuijsen & Meijer, 2012). '*Het beschikbaar stellen van informatie*' doelt op een handeling van de organisatie, '*informatie over het handelen en prestaties*' is nagenoeg allesomvattend en gaat in potentie dus over al het handelen van een organisatie en de effecten daarvan, '*aan stakeholders*' geeft aan dat er niet alleen sprake is van transparantie als informatie openbaar gepubliceerd wordt – maar ook als deze selectief met bepaalde stakeholders gedeeld wordt (Grimmelikhuijsen & Meijer, 2012).

Hoewel er overeenstemming over deze definitie bestaat, is deze weinig specifiek. Zo specificiert de definitie niet waarover een organisatie informatie beschikbaar moet stellen, aan wie een organisatie deze informatie beschikbaar moet stellen of wanneer een organisatie informatie beschikbaar moet stellen om transparant te zijn. Om deze aandachtspunten te verduidelijken, hanteren wetenschappers vaak een specifieke vorm van transparantie in hun onderzoek (Cuccinielo et al, 2016). Dit maakt het gemakkelijker om transparantie en haar effecten te onderzoeken. Alvorens transparantie voor dit onderzoek verder gespecificeerd wordt volgens twee raamwerken, belicht de volgende paragraaf het effect van transparantie op andere variabelen.

2.1.1. *Het effect van transparantie*

Transparantie heeft als bestuurskundig begrip – in de wetenschap en praktijk – een status ontwikkeld als een Zwitsers zakmes: een instrument dat op allerlei manieren gebruikt wordt om verschillende doeleinden te bereiken (De Fine Licht, 2019). Zo wordt transparantie ingezet om het vertrouwen in publieke organisaties te vergroten en prestaties van publieke organisaties te verbeteren (De Fine Licht, 2019). Het is interessant om samen te vatten wat andere onderzoeken over het effect van transparantie uitwijzen.

Zo is het effect is van transparantie over besluitvorming op het vertrouwen van burgers in toezichthouders in kaart gebracht (Grimmelikhuijsen et al, 2019). Als concept lijkt vertrouwen op legitimiteit, omdat beide begrippen iets zeggen over het oordeel van iemand (Grimmelikhuijsen & Knies, 2017). Bij vertrouwen spelen andere elementen een rol bij die beoordeling dan bij legitimiteit (Grimmelikhuijsen & Knies, 2017). Het onderzoek bevestigt dat transparantie een positief effect heeft op het vertrouwen in toezichthoudende organen (Grimmelikhuijsen & Knies, 2017). De grootte van het effect is onder andere afhankelijk van de karakteristieken van het toezichtveld (Grimmelikhuijsen & Knies, 2017).

Een ander onderzoek onderzocht of transparantie leidt tot meer gezagsgetrouwe burgers (Porumbescu, Cucciniello, Lindeman, Ceka, 2017). Dit onderzoek wijst uit dat transparantie over het beleid, de problematiek en financiering leidt tot meer gezagsgetrouwe burgers (Porumbescu et al, 2017). Uit het onderzoek bleek echter dat de grootte van het effect afhankelijk is van de wijze waarop de informatie gepresenteerd wordt: hoe begrijpelijker de informatie is, hoe groter het effect is van transparantie op de gezagsgetrouwheid van burgers (Porumbescu et al, 2017).

Deze onderzoeken wijzen beide uit dat transparantie effect heeft op verschillende variabelen; de grootte van het effect is afhankelijk van de context (Grimmelikhuijsen et al, 2019; Porumbescu et al, 2017). Dit onderzoek gaat over het effect van transparantie op legitimiteit. Eerder onderzoek naar deze relatie wijst ook uit dat in deze relatie de grootte van het effect van transparantie contextafhankelijk is (De Fine Licht et al, 2012). Positieve effecten van transparantie zijn dus geen wetmatigheid die zich altijd voordoet, maar treden slechts op onder bepaalde omstandigheden (De Fine Licht et al, 2012). Omstandigheden die een rol spelen zijn het beleids- of toezichtveld; de mate van begrijpelijkheid en in hoeverre de informatie controversieel is (Grimmelikhuijsen et al, 2019; Porumbescu et al, 2017; De Fine Licht et al, 2012).

Het effect van transparantie is contextafhankelijk

Porumbescu et al (2017) toetsten het effect van transparantie op de gezagsgetrouwheid van burgers. Dit onderzoek hanteerde als onderzoeksmethode een vignettenexperiment, waarbij transparantie in vignetten werd verwerkt. De vignetten uit dit onderzoek variëren op begrijpelijkheid (lage en hoge) én het verschil in de controversie van de afweging (minder en meer). Uit het vignettenexperiment blijkt dat gezagsgetrouwheid toeneemt als de begrijpelijkheid van de transparantie hoog is - hoewel die toename alleen zichtbaar is bij de minder controversiële afwegingen. Daarmee komt dit onderzoek tot de conclusie dat het effect van transparantie afhankelijk is van de begrijpelijkheid en mate van controversie over de beleidsafweging.

Grimmelikhuijsen et al (2019) toetsten het effect van transparantie over besluitvorming op het vertrouwen van burgers in toezichthouders. Daarbij werd als onderzoeksmethode een vignettenexperiment gehanteerd. De vignetten uit dit onderzoek variëren op de vorm van transparantie, het gaat om transparantie bij sancties over: het besluit en/of motivatie en/of besluitvormingsproces. Uit het vignettenexperiment blijkt dat de overeenstemming met de beslissing én het vertrouwen in toezichthouders toeneemt bij transparantie - hoewel de sterkte van het effect afhankelijk is van de nabijheid van het beleidsdomein. Het effect van transparantie neemt toe naarmate onderwerpen dichterbij de belevingswereld van burgers staan (bijvoorbeeld onderwijs).

Figuur 1: Een toelichting op de contextafhankelijkheid van transparantie. Gebaseerd op: Porumbescu, G.A., Cucciniello, M., Lindeman, M.I.H., Ceka, E. (2017) *Can Transparency Foster More Understanding and Compliant Citizens?* En: Grimmelikhuijsen, S., Herkes, F., Leistikow, I., Verkroost, J., Vries, de, F., Zijlstra, W.G. (2019) *Can decision transparency increase citizen trust in regulatory agencies? Evidence from a representative survey experiment.*

2.1.2. *Raamwerken voor vormen van transparantie*

Een literatuurstudie naar bestuurskundige onderzoeken over transparantie verdeelt de gehanteerde vormen van transparantie over twee raamwerken (Cuccinielo et al, 2016). Deze wetenschappelijke raamwerken helpen om de definiëring van transparantie in dit onderzoek te verduidelijken. Het eerste raamwerk categoriseert vormen van transparantie die iets zeggen over processen van de overheid: vormen van transparantie over beleidsfasen (Cuccinielo et al, 2016). Een vorm van transparantie die onder dit raamwerk valt is bijvoorbeeld besluitvormingstransparantie (Grimmelikhuijsen et al, 2019). Het tweede raamwerk categoriseert vormen van transparantie naar onderwerpen (Cuccinielo et al, 2016). Een vorm van transparantie die onder dit raamwerk valt is bijvoorbeeld financiële transparantie (Heald, 2018).

De vormen van transparantie die onder de raamwerken vallen, kunnen gaan over dezelfde informatie. Het verschil tussen de raamwerken is dat deze informatie anders categoriseren (Cuccinielo et al, 2016). Ter illustratie: informatie over budgetallocatie kan een vorm van besluitvormingstransparantie (transparantie over beleidsfasen) én financiële transparantie zijn (transparantie over onderwerpen).

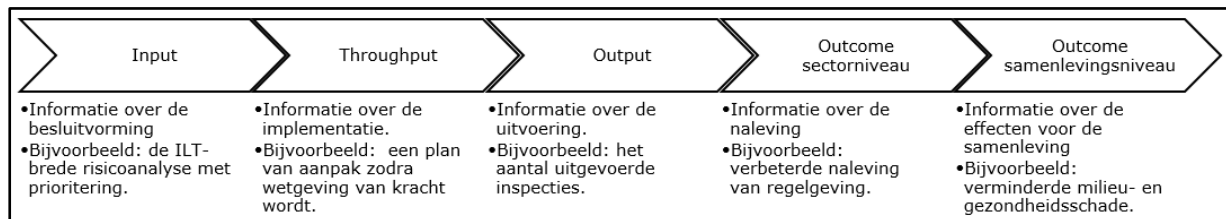
Dit onderzoek richt zich op de vormen van transparantie die onder het eerste raamwerk (*transparantie over beleidsfasen*) vallen. Dit raamwerk sluit aan op de vraagstelling van dit onderzoek. Daarnaast maakt dit raamwerk het mogelijk om aan te sluiten op de beleidscyclus: een model om beleidsprocessen van publieke organisaties beter te begrijpen (Bridgeman & Davis, 2003). Het is voor publieke organisaties logischer om informatie te categoriseren per beleidsfase, dan per onderwerp.

2.1.3. *Transparantie in processtappen*

Dit onderzoek richt zich op vormen van transparantie die iets zeggen over de beleidsfasen van de (publieke) organisatie. De activiteiten van een publieke organisatie zijn te karakteriseren aan de hand van de beleidscyclus (Jansen & Helbig, 2016). De beleidscyclus bestaat uit stappen over de totstandkoming van beleid: van probleemformulering, beleidsontwikkeling, beleidsimplementatie, beleidsuitvoering tot aan beleidsevaluatie, waarna de cyclus opnieuw start (Jansen & Helbig, 2016). De beleidscyclus is voor veel publieke organisaties, waaronder Rijksinspecties, een hulpmiddel om na te denken over de vorming, uitvoering en evaluatie van beleid (Bridgeman & Davis, 2003). Ook in dit onderzoek helpt de beleidscyclus om de organisatie en de casuïstiek staat te duiden. De ILT is gericht op het toezien op de beleidsuitvoering (het toezicht op de naleving van geldende wet- en regelgeving) én de bijdrage aan beleidsevaluatie (de taak om effecten van beleid of andere ontwikkelingen in de samenleving te signaleren) (Jansen & Helbig, 2016). Met de casuïstiek uit dit onderzoek is het mogelijk om in samenspraak de beleidscyclus vormen van transparantie te construeren die iets zeggen over de effectiviteit van een organisatie.

Een indeling van vormen van transparantie die aansluit op de beleidscyclus is het input-throughput-output-outcome model (Grimmelikhuijsen et al, 2020). In dit model vallen de fases probleemformulering en beleidsontwikkeling onder input, beleidsimplementatie onder throughput, beleidsuitvoering onder output en beleidsevaluatie onder outcome (Grimmelikhuijsen et al, 2020). Dit model is eerder gebruikt voor onderzoek naar transparantie bij Nederlandse toezichhouders (Grimmelikhuijsen et al, 2020).

Het input-throughput-output-outcome model leent zich voor de vraagstelling van dit onderzoek, omdat deze aansluit op de beleidsfasen van de ILT en zo de vraag helpt te beantwoorden welke informatie via transparantie het meest bijdraagt aan legitimiteit. Het model maakt een onderscheid tussen outcome op sectorniveau (met bijvoorbeeld informatie over een nalevingseffect) en outcome op samenlevingsniveau (met bijvoorbeeld informatie over verminderde milieu- en gezondheidsschade) (Grimmelikhuijsen et al, 2020). Daarmee sluit het model goed aan op de realiteit van publieke toezichthouders, die door de naleving van wet- en regelgeving te verhogen, trachten om bij te dragen aan gewenste effecten op de samenleving. Figuur 2 illustreert het input-throughput-output-outcome model.

Figuur 2: Een visuele weergave van het input-throughput-output-outcome model (Grimmelikhuijsen et al, 2020).

De output- en outcome- transparantievormen maken het mogelijk om in dit onderzoek een onderscheid te maken tussen de informatie die de ILT als toezichthouder kan delen over haar effectiviteit. Zo kan de ILT iets delen over wat zij gedaan heeft (outputtransparantie), hoe dat de naleving verbeterd heeft (outcome-transparantie op sectorniveau) en tot slot hoe dat de samenleving heeft beïnvloed (outcome-transparantie op samenlevingsniveau). Daarmee sluit dit model aan op de deelvraag over welke vorm van transparantie het meeste bijdraagt aan legitimiteit. Dit onderzoek hanteert dan ook de output- en outcome transparantievormen om de onafhankelijke variabele transparantie te meten.

2.2. Legitimiteit

De afhankelijke variabele die in dit onderzoek centraal staat is (sociale) legitimiteit. Hoewel legitimiteit bij mensen vergelijkbare beelden oproept, is er onder wetenschappers geen overeenstemming over één definitie (Bokhorst, 2014). Vandaar dat het belang van legitimiteit, een paar definities van legitimiteit en de gehanteerde vormen van legitimiteit omschreven worden.

Legitimiteit is van belang voor het voortbestaan en handelen van publieke organisaties (Faulkner & Kaufman, 2017). Legitimiteit is een bron waaruit organisaties putten om middelen voor hun voortbestaan veilig te stellen (Doling & Pfeffer, 1975). Ook speelt legitimiteit bij de ontwikkeling en uitvoering van beleid een rol en gaat in die context over de mate waarin beleid geaccepteerd en nageleefd wordt (Bokhorst, 2014). Legitimiteit is een kernwaarde van de democratische rechtsstaat waarin het bestaan en handelen van publieke organisaties via (democratische) besluitvorming gelegitimeerd wordt (Bokhorst, 2014).

Zodra de legitimiteit van een (publieke) organisatie omstreden is, kan die organisatie te maken krijgen met juridische, economische of andere sancties van haar stakeholders (Dowling & Pfeffer, 1975; Deephouse & Carter, 2005). Met sancties proberen de stakeholders het gedrag van de organisatie te veranderen (Dowling & Pfeffer, 1975; Deephouse & Carter, 2005).

Voorbeelden van sancties zijn demonstraties door gefrustreerde burgers, het verliezen van steun in het parlement of het niet meer bereiken van overeenstemming met ketenpartners. Dit soort sancties bedreigen de taakuitoefening en het voortbestaan van publieke organisaties (Dowling & Pfeffer, 1975).

Om vast te stellen of een organisatie legitiem is, worden in wetenschappelijk onderzoeken uiteenlopende definities voor het begrip legitimiteit gehanteerd (Bokhorst, 2014). De meest klassieke vorm van legitimiteit om dit te bepalen richt zich op het hebben van wettelijke recht om gezag uit te oefenen (Bokhorst, 2014). Voor organisaties betekent dit dat zij legitiem zijn als zij hun gezag uitoefenen volgens de geldende wet- en regelgeving (Curtin & Meijer, 2006). Dit heet formele legitimiteit (Curtin & Meijer, 2006). Formele legitimiteit is binair: het handelen van een organisatie voldoet (legitiem) of voldoet niet (illegitiem) aan wetgeving (Dowling & Pfeffer, 1975).

Er zijn verschillen tussen wat er in wet staat en wat door de samenleving van publieke organisaties verwacht wordt (Dowling & Pfeffer, 1975; Curtin & Meijer, 2006). Zo zijn bepaalde handelingen legaal, hoewel die niet op maatschappelijke steun kunnen rekenen (zie figuur 3) (Dowling & Pfeffer, 1975). Dit maakt formele legitimiteit - waarbij de focus ligt op het voldoen aan de wet - ontoereikend is om de onderzoeksvraag te beantwoorden (Woodward et al, 1996). De legitimiteit van publieke organisaties is dus afhankelijk van de mate waarin deze organisaties erin slagen aan de verwachtingen uit de samenleving te voldoen (Dowling & Pfeffer, 1975; Curtin & Meijer, 2006, Bokhorst, 2014; Woodward et al, 1996).

Daarom gebruikt dit onderzoek een vorm van legitimiteit die aansluit op de onderzoeksvraag; namelijk sociale legitimiteit. Deze vorm leent zich om de legitimiteit van publieke organisaties bij respondenten te meten. Sociale legitimiteit kan dus gezien worden als een subjectievere vorm van legitimiteit, omdat dit afhangt van het oordeel van iemand (Grimmelikhuijsen et al, 2019). De volgende paragrafen gaan verder in op sociale legitimiteit.

Wanneer formele legitimiteit tekortschiet.

Mertens (2015) belicht in zijn rapport hoe én waarom de ILT tekortschoot bij het toezicht op het (mislukte) Fyra-project. De Fyra is een hogesnelheidstrein die zou gaan rijden op de hogesnelheidslijn tussen Schiphol en Antwerpen, maar uiteindelijk werd vervangen vanwege aanhoudende problemen. De ILT heeft destijds namens de minister een vergunning verleent aan de Fyra. De parlementaire enquêtecommissie Fyra (PE) kwam tot de conclusie dat de ILT bij het verlenen van die vergunning zich té nauw aan de wet hield. De ILT deed niet wat zij kon doen, maar alleen wat zij moest doen. De PE oordeelde dat de ILT té minimalistisch toezicht hield, signalen niet benutten én haar rol als tegenkracht onvoldoende waarmaakte.

De casuïstiek van de Fyra en het toezicht daarop van de ILT illustreert dat met het slechts uitvoeren van de wettelijke verplichting - zoals het begrip formele legitimiteit voorschrijft - niet voldoet aan de verwachtingen uit de samenleving. De casus onderstreept dat het voor publieke organisaties om steun te behouden naast het voldoen aan wetten ook belangrijk is om de (onuitgesproken) verwachtingen uit de samenleving waar te maken.

Figuur 3: Een toelichting op een praktijkcasus waaruit bleek dat het slechts voldoen aan formele legitimiteit niet betekent dat er ook voldaan wordt aan de verwachtingen uit de samenleving. Gebaseerd op: Mertens, F.J.H. (2015) *Het overheidstoezicht in het rapport van de Enquêtecommissie Fyra: 'De reiziger in de kou'*.

Stroming	Omschrijving	Definitie
Formele legitimiteit	Formele, legalistische	Het wettelijke recht (van een actor) om gezag uit te oefenen (Bokhorst, 2014)
	Acceptatie van regelgeving	Een actor heeft het wettelijke recht om gezag uit te oefenen als dit recht tot stand is gekomen volgens de juiste procedures en dit maatschappelijk geaccepteerd wordt (Bokhorst, 2014).

Figuur 4.1.: Dit figuur vat de definities van legitimiteit uit voorgaande paragraaf samen.

2.2.1. *Sociale legitimiteit en bijbehorende definities*

De vormen van legitimiteit die de verwachtingen van de samenleving meewegen, vallen onder de term *sociale* legitimiteit (Curtin & Meijer, 2006). Deze vormen helpen om te bepalen welke verwachtingen in bepaalde situaties een rol spelen om de legitimiteit te bepalen. Deze verwachtingen worden ontleend aan normen en waarden uit de samenleving (Deephouse & Carter, 2005). Sociale legitimiteit is niet zoals formele legitimiteit binair vast te stellen. Sociale legitimiteit is afhankelijk van de mate waarin een actor voldoet aan de verwachtingen op basis van normen en waarden (Curtin & Meijer, 2006). Door informatie te delen kan een actor proberen om de normen en waarden te veranderen en zich zo te legitimeren (Dowling & Pfeffer, 1975).

Een onderzoek waarbij het belang van vormen van sociale legitimiteit voor publieke organisaties onderzocht zijn, levert interessante inzichten op (Strebel et al, 2019). Dit onderzoek onderzocht welke verwachtingen belangrijk zijn voor de legitimiteit van politieke besluiten (Strebel et al, 2019). Daarvoor hanteerde het onderzoek drie deelvormen van sociale legitimiteit die wat betreft de benaming lijken op het input-throughput-output-outcome model voor transparantie. Dit zijn echter twee losstaande indelingen, die niet met elkaar verward moeten worden.

Het onderzoek gebruikte de volgende vormen. Input-legitimiteit: de legitimiteit van een politiek besluit is afhankelijk van de mate waarin burgers direct of indirect betrokken waren, output-legitimiteit: de legitimiteit van een politiek besluit is afhankelijk van de mate waarin het besluit bijdraagt aan de welvaart van burgers en throughput-legitimiteit: waarbij de legitimiteit van een politiek besluit afhankelijk is van de kwaliteit van sturingsprocessen van de betrokken publieke organisaties (Scharpf, 1999; Strebel et al, 2019).

Uit onderzoek blijkt dat de drie vormen belangrijk zijn voor de beoordeling van publieke organisaties (Strebel et al, 2019). Output-legitimiteit beïnvloedt de beoordeling van publieke organisaties het meest (Strebel et al, 2019). Zo bleek dat als de effecten positief uitvallen, de andere vormen van legitimiteit minder zwaar meewegen bij de beoordeling van de legitimiteit van de publieke organisatie (Strebel et al, 2019).

Welke vorm van legitimiteit is belangrijk bij besluitvorming?

Strebel et al (2019) toetsten welke vorm van legitimiteit (input-, throughput- of output-) het belangrijkste is voor burgers bij het beoordelen van politieke besluiten. Daarbij werd als onderzoeksmethode een vignettenexperiment gehanteerd. De vignetten variëren op dimensies die belangrijk zijn voor de voorgenoemde vormen van legitimiteit.

Bij inputlegitimiteit gaat het over of de beslissing genomen is door democratisch verkozen commissieleden óf door technocraten, bij throughput-legitimiteit of de besluitvormingsprocedure transparant is (of niet) en tot slot bij outputlegitimiteit in hoeverre het budget overschreden is (met 0-10%, 10-20% of 20-30%). Na het zien van een vignet moesten de respondenten de politieke besluiten beoordelen. Uit het vignettenexperiment blijkt dat input-, throughput- én outputlegitimiteit belangrijk zijn voor de beoordeling van politieke besluiten door burgers. Outputlegitimiteit heeft het sterkste effect op de beoordeling van politieke besluiten.

Figuur 5: Een toelichting op eerder onderzoek waarin getoetst werden welke vorm van legitimiteit (input-, throughput- en output) de beoordeling van politieke besluiten het meest beïnvloeden. Gebaseerd op: *Strebel, M.A., Kubler, D., Marcinkowski, F. (2019) The importance of input and output legitimacy in democratic governance: Evidence from a population-based survey experiment in four West European countries.*

Het onderzoek concludeert dat als een publieke organisatie haar bestaan en handelen wil legitimeren, zij informatie prijs moet geven die haar effectiviteit aantoont (Strebel et al, 2019). Bijvoorbeeld informatie over het handelen en/of de effecten van een publieke organisatie (Strebel et al, 2019). Bij dit legitimeren speelt transparantie een rol: een organisatie legitimeert zich door haar handelen en de effecten daarvan te verklaren aan de buitenwereld (Strebel et al, 2019). Dit maakt het interessant om te toetsen hoe de vormen van transparantie bijdragen aan de legitimiteit van publieke organisaties. De vormen van transparantie illustreren telkens op verschillende wijzen dat een publieke organisatie effectief handelt en de gewenste resultaten genereert.

Hoewel input-, throughput- en outputlegitimiteit een rol spelen bij de beoordeling van de legitimiteit van publieke organisaties en interessante inzichten opleveren, hanteert dit onderzoek twee andere vormen om legitimiteit te meten (Strebel et al, 2019).

Stroming	Omschrijving	Definitie
Basisidee sociale legitimiteit		Een actor heeft legitimiteit op het moment dat zij voldoet aan de verwachtingen op basis van geldende normen en waarden (Curtin & Meijer, 2006).
Sociale legitimiteit in relatie tot politieke besluiten	Input	De legitimiteit van politieke besluiten is afhankelijk van de mate waarin burgers direct (referenda, verkiezingen) of indirect (via volksvertegenwoordigers) betrokken waren bij de besluitvorming (Scharpf, 1999)
	Throughput	De legitimiteit van politieke besluiten is afhankelijk van de kwaliteit van (interne) sturingsprocessen van (publieke) organisaties die bij de beleidsvorming betrokken zijn (Strebel et al, 2019).
	Output	De legitimiteit van politieke besluiten is afhankelijk van de mate waarin de besluiten bijdragen aan de welvaart of welbevinden van burgers (Scharpf, 1999)

Figuur 4.2.: Dit figuur vat samen welke definities van legitimiteit in deze paragraaf belicht zijn.

2.2.2. *Organisatie- en kwestielegitimiteit*

Een definitie die sociale legitimiteit specificeert is organisatielegitimiteit (Dowling & Pfeffer, 1975). Volgens organisatielegitimiteit is de legitimiteit van een organisatie de uitkomst van de legitimerende acties van die organisatie en vervolgens hoe die acties de normen en waarden van anderen in de samenleving beïnvloeden (Dowling & Pfeffer, 1975). Daarbij spelen de verwachtingen van de samenleving van de organisatie - gebaseerd op normen en waarden - een grote rol (Dowling & Pfeffer, 1975).

Organisatielegitimiteit is optimaal als de doelen, prestaties en methoden van de organisatie zich conformeren aan de normen en waarden en de daaruit voortvloeiende verwachtingen van de samenleving (Woodward et al, 1996). Een organisatie kan met legitimerende acties (zoals het vrijgeven van informatie) haar organisatorische legitimiteit vergroten (Woodward et al, 1996; Deegan, 2018). Met deze acties kan een publieke organisatie namelijk de verwachtingen die de samenleving van haar heeft beïnvloeden en/of aantonen dat zij effectief opereert (Woodward et al, 1996; Deegan, 2018). Een metafoor voor de relatie tussen een organisatie, de verwachtingen van de samenleving en haar organisatielegitimiteit is het concept van een 'sociaal' contract (Deegan, 2018). Zodra een organisatie de verwachtingen uit de samenleving (de voorwaarden van het contract) niet nakomt, komt haar legitimiteit onder druk te staan (Deegan, 2018). Het is aannemelijk dat als een organisatie niet aan haar sociale contract voldoet, dat zij zichzelf corrigeert én legitimeert door openheid van zaken te geven (Deegan, 2018).

Organisatielegitimiteit bestaat uit de volgende onderdelen: normatieve legitimiteit: het naleven van de waarden en normen in de samenleving; cognitieve legitimiteit: als de diensten van een organisatie aan een vraag voldoen en regulatieve legitimiteit: het bekend staan als autoriteit in een werkveld (Chung et al, 2016). Uit het denkbeeld dat legitimerende acties bijdragen aan legitimiteit van een organisatie ontstond het concept kwestielegitimiteit: het als organisatie verwerven van steun voor de aanpak van kwesties door legitimerende acties (Chung et al, 2016). Organisatie- en kwestielegitimiteit zijn gerelateerd aan elkaar. (Chung et al, 2016).

Het begrip kwestielegitimiteit is relatief nieuw en als het om legitimiteit gaat interessant om te onderzoeken (Chung et al, 2016). Legitimiteit is belangrijk om sancties van stakeholders te voorkomen en dus een vereiste voor zowel de aanpak van kwesties als wel de gehele organisatie (Dowling & Pfeffer, 1975). Chung et al (2016) hebben een schaal ontworpen die gebruikt kan worden om organisatie- en kwestielegitimiteit te meten. Deze schaal geeft de praktijk en de wetenschap een instrument om organisatie- en kwestielegitimiteit te meten (Chung et al, 2016).

In de schaal gaat het bij organisatielegitimiteit erom dat de organisatie gewenst, gepast en juist gedrag binnen de normen en waarden van de samenleving vertoont (Chung et al, 2016). Bij kwestielegitimiteit gaat het erom dat kwesties gepast en juist aan te pakken binnen de geldende normen en waarden van de samenleving (Chung et al, 2016). Bij beide vormen van legitimiteit speelt het op een gepaste wijze voldoen aan de verwachtingen vanuit de samenleving een grote rol (Chung et al, 2016). Dit maakt dat organisatie- en kwestielegitimiteit geschikte vormen van sociale legitimiteit zijn voor dit onderzoek.

Een schaal om organisatie en kwestielegitimiteit te meten in de farmaceutische industrie.

Chung et al (2016) ontwikkelden een schaal om organisatie- en kwestielegitimiteit te meten en testten deze uit voor commercials van de farmaceutische industrie in de Verenigde Staten. Om de schaal te construeren is een selectielijst van vragen gemaakt om de constructen te meten. Uit deze selectielijst hebben psychologiewetenschappers vragen geselecteerd. Bij de vragen over organisatielegitimiteit gaat het vooral over de farmaceutische industrie. De vragen richten zich op het oordeel van de respondent over de meerwaarde van het werk, de eerlijkheid, de noodzaak en legaliteit van de farmaceutische industrie.

Bij de vragen over kwestielegitimiteit gaat het over de commercials voor (commerciële) medicijnen. De vragen richten zich op het oordeel van de respondent over de meerwaarde van de commercials, de mate waarin de commercials henzelf of anderen helpen én de vraag of de problematiek van de commercials overkomelijk is. Uit de toetsing van de schalen blijkt dat deze betrouwbaar zijn om organisatie- en kwestielegitimiteit te meten. De vragen dienen alvorens gebruik in een andere context aangepast te worden. De aanpassing van de schaal voor dit onderzoek wordt in de methodologie (hoofdstuk 3) omschreven.

Figuur 6: Een toelichting op de schaal om organisatie- en kwestielegitimiteit te meten. Gebaseerd op: Chung, J.Y., Berger, B.K., DeCoster, J. (2016) *Developing Measurement Scales of Organizational and Issue Legitimacy: A Case of Direct-to-Consumer Advertising in the Pharmaceutical Industry*.

2.2.3. Definiëring van legitimiteit in dit onderzoek

Dit onderzoek hanteert de definities van organisatie- en kwestielegitimiteit om legitimiteit te meten. Deze definities van organisatie- en kwestielegitimiteit passen goed bij de onderzoeksvraag om te bepalen welke vorm van transparantie het meest bijdraagt aan de legitimiteit van de ILT. De ILT is namelijk een (publieke) organisatie die een grote variëteit van kwesties aanpakt. Bij de meting wordt de schaal van Chung et al (2016) gebruikt.

Daarnaast past de schaal goed bij de organisatie en het vraagstuk die in dit onderzoek centraal staan: de verwachtingen van Nederlandse Rijksinspecties zijn hoog (Kasdorp, 2017; WRR, 2013). Dit onderzoek helpt om te bepalen met welke informatie over effecten zij aan die hoge verwachtingen voldoen (WRR, 2013). Zo kan de ILT transparantie gebruiken om steun te verwerven voor haar bestaan en handelen (Dowling & Pfeffer, 1975; WRR, 2013). De volgende paragraaf belicht welke hypothesen dit onderzoek toetst.

Stroming	Omschrijving	Definitie
Sociale legitimiteit in relatie tot organisaties en hun handelen	Organisatie	De legitimiteit van organisaties is enerzijds afhankelijk van de invloed van legitimerende acties van de organisatie en anderzijds van hoe de acties van de organisatie de verwachtingen van andere, relevante groepen en organisaties in de samenleving beïnvloeden (Dowling & Pfeffer, 1975).
	Kwestie	De legitimiteit voor kwesties van organisaties is afhankelijk van de steun en betrokkenheid die de organisatie kan verwerven voor specifieke kwesties met legitimerende acties (Chung et al, 2016).

Figuur 4.3.: Dit figuur vat samen welke definities van legitimiteit in deze paragraaf belicht zijn.

2.3. Hypothesen

In deze paragraaf wordt de wetenschappelijke literatuur over transparantie en het effect daarvan op legitimiteit samengebracht in hypothesen en een conceptueel model. De eerste hypothese toetst of transparantie in vergelijking met geen transparantie een effect heeft op legitimiteit. Deze hypothese steunt op eerder onderzoek waarin aangetoond is dat transparantie een positief effect heeft op legitimiteit en andere onderzoeken naar de effecten van transparantie (De Fine Licht, 2019).

De toetsing van hypothese 1 helpt om een antwoord te formuleren op de tweede deelvraag (*welk effect heeft transparantie op legitimiteit?*) en is het startpunt van de hypothesetoetsing. Als aangetoond wordt dat transparantie een (positief) effect heeft op legitimiteit, is het voor de ILT interessant om te weten hoe zij transparantie het best kan inzetten.

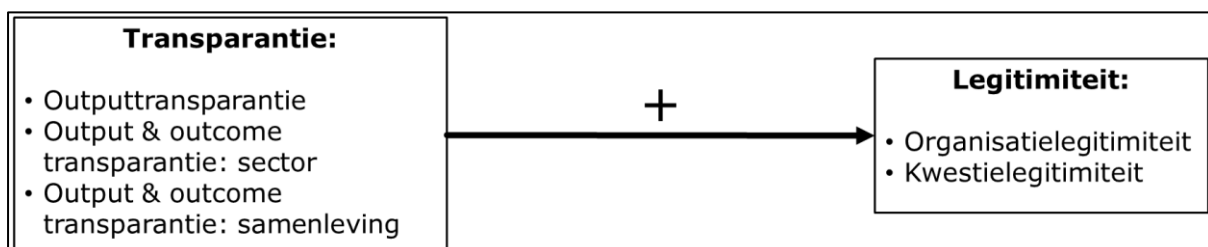
Hypothese 1: *transparantie heeft een positief effect op legitimiteit*

Daarnaast wijzen meerdere onderzoeken uit dat verschillende vormen van transparantie een ander effect hebben (Grimmelikhuijsen et al, 2019; Porumbescu et al, 2017; Strebel et al, 2019; De Fine Licht et al 2012). Uit onderzoek blijkt dat het voor organisaties om legitimiteit te verkrijgen het belangrijk is als zij de effectiviteit van hun handelen aantonen (Strebel et al, 2019). Daarnaast blijkt het dat het effect van transparantie toeneemt naarmate de informatie dichterbij de belevingswereld van de burger staat (Grimmelikhuijsen et al, 2019). Daarom staat als tweede hypothese centraal dat een combinatievorm van output- en outcome- transparantie over effecten op de samenleving het grootste effect heeft op de legitimiteit (in vergelijking met de vormen outputtransparantie én de combinatievorm output- en outcome-transparantie over effecten op de naleving door de sector).

De toetsing van hypothese 2 helpt om een antwoord te formuleren op de derde deelvraag (*verschilt het effect van transparantie op legitimiteit tussen de verschillende vormen van transparantie*) en geeft daarmee de ILT een dieper inzicht over de vorm van transparantie die het meest bijdraagt aan haar legitimiteit. Als aangetoond wordt dat een bepaalde vorm van transparantie meer bijdraagt aan legitimiteit dan een andere vorm van legitimiteit – is het voor de ILT waardevol om te investeren in de informatie om die vorm van transparantie te realiseren.

Hypothese 2: *transparantie over de output & de effecten op de samenleving heeft het grootste effect op organisatie- en kwestielegitimiteit.*

Figuur 7 vat de hypothesen samen in een conceptueel model. Aan de linkerzijde staat de onafhankelijke variabele transparantie met daaronder de verschillende vormen en rechts de afhankelijke variabele legitimiteit met daaronder de verschillende vormen die in het vignettenexperiment onderzocht worden.

Figuur 7: Conceptueel model dat in dit onderzoek centraal staat.

3. Methodologie

Dit hoofdstuk belicht hoe de onderzoeksmethode (vignettenexperiment) van dit onderzoek gebruikt is om de hypothesen te toetsen en daarmee de hoofdvraag te beantwoorden. Bij een vignettenexperiment worden vignetten (een manier om informatie te presenteren over scenario's) en een vragenlijst voorgelegd aan de respondenten (Grimmelikhuijsen et al, 2020). Gedurende dit vignettenexperiment werden de vignetten voorgelegd in een serie van webpagina's. Achtereenvolgens wordt in dit hoofdstuk de procedure van het vignettenexperiment, de operationalisatie van de variabelen, de dataverzameling, de data-analyse en tot slot de betrouwbaarheid en de validiteit belicht.

3.1. Procedure

Respondenten doorliepen het experiment in een serie van webpagina's. Deze webpagina's zijn gelijk aan de stappen van het vignettenexperiment. Om de procedure van het vignettenexperiment uit te leggen, wordt deze stap-voor-stap uiteengezet in figuur 8. De volledige vragenlijst is in de bijlagen terug te vinden. Het programma Qualtrics bepaalde welke vorm van transparantie de respondenten in stap 6 te zien kregen. De vragen over legitimiteit zijn gebaseerd op een schaal om organisatie- en kwestielegitimiteit te meten (Chung et al, 2016). Ook de vragen over politiek vertrouwen zijn gebaseerd op een schaal (Gershtenson, Plane, 2007).

Start vragenlijst	1. Omschrijving onderzoek & toestemmingsformulier gebruik persoonsgegevens 2. Vragen over voorkennis van de ILT en de gezondheids- en milieurisico's van de autobrandstoffenmarkt 3. Introductie van de casus African Blends
Vignetten en vragen over legitimiteit	4. Controlevignet en bijbehorende vragen over legitimiteit 5. Oproep om het volgende vignet ook aandachtig te lezen 6. Willekeurig één van de drie vignetten met een vorm van transparantie en bijbehorende vragen over legitimiteit
Controlevariabelen	7. Vragen over algemene controlevariabelen als geboortjaar, sekse, opleidingsniveau en occupatie 8. Vragen over de sector waarin respondenten werken óf willen werken 9. Vragen over de controlevariabelen politiek vertrouwen en politieke voorkeur
Afsluitend bericht	10. Afsluitend bericht van het onderzoek en de oproep om de vragenlijst te delen.

Figuur 8: Overzicht van de webpagina's die in het vignettenexperiment weergegeven werden.

3.1.1. *Kwalitatieve duiding van uitkomsten vignettenexperiment*

Na afloop van het vignettenexperiment zijn twee experts geïnterviewd, om zo de uitkomsten van het vignettenexperiment te voorzien van kwalitatieve duiding. De experts zijn werkzaam bij Hoge Colleges van Staat en betrokken bij (onderzoek naar) beleidsverantwoording. Gedurende de interviews zijn de deskundigen bevraagd over hun idee bij het effect van transparantie op legitimiteit, vervolgens welk transparantievignet volgens hen het meest aan de legitimiteit van de ILT bijdraagt en tot slot zijn de uitkomsten van het vignettenexperiment besproken.

Tijdens het interview kregen de respondenten de ruimte om hun antwoorden toe te lichten. Deze ruimte hebben respondenten niet bij het invullen van de vragenlijst. De informatie die de respondenten vrijgeven tijdens de expertinterviews dient voornamelijk als aanvulling op en mogelijke verklaringen voor de uitkomsten van de hypothesetoetsing. De volledige topiclijst van de interviews is in de bijlagen terug te vinden.

3.2. Operationalisering

Deze paragraaf omschrijft hoe transparantie en legitimiteit gemeten zijn in het vignettenexperiment. In dit onderzoek staan de vormen van transparantie centraal die iets zeggen over de effectiviteit van de ILT, namelijk outputtransparantie, outcome-transparantie op sectorniveau en outcome-transparantie op samenlevingsniveau. Deze vormen van transparantie zijn verwerkt in de vignetten.

Om iets te kunnen zeggen over hoe de ILT de naleving beïnvloed heeft (outcome-transparantie op sectorniveau) of de samenleving (outcome-transparantie op samenlevingsniveau) is het nodig om in de vignetten iets te zeggen over wat de ILT gedaan heeft. Anders blijft het onduidelijk dat de effecten voortkomen uit handelen van de ILT. Dit maakt dat deze vignetten gecombineerd zijn met outputtransparantie. In figuur 9 is te zien dat het outputtransparantievignet beide handelingen van de ILT bevat die in de vignetten voor outcome-transparantie gebruikt worden.

Opening van de vignetten (telkens 2 identieke zinnen)	
Een gedeelte van de African Blends ontstaat in Nederlandse olieterminals. In Nederland heeft de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) de taak om toezicht te houden op de naleving van Europese wetgeving voor chemische stoffen in autobrandstoffen (zoals African Blends). (...).	
Soort vignet	Derde zin van het vignet:
Controle (geen transparantie)	(...). De ILT werkt dagelijks aan veiligheid, vertrouwen en duurzaamheid in transport, infrastructuur, milieu en wonen.
Outputtransparantie	(...). De ILT maakte afspraken over de naleving van Europese wetgeving voor chemische stoffen bij African Blends met de Vereniging van Nederlandse tanksopslagbedrijven (de VOTOB) en rapporteerde haar bevindingen over African Blends in een signaalrapportage.
Output & outcome-transparantie (sectorniveau)	(...). De ILT maakte afspraken met de Vereniging van Nederlandse tanksopslagbedrijven (de VOTOB), waardoor hun leden ervoor zorgen dat minder schadelijke stoffen worden toegevoegd aan African Blends.
Output & outcome-transparantie (samenlevingsniveau)	(...). De ILT droeg met haar signaalrapport over African Blends bij aan het ontstaan van strengere regelgeving in West-Afrika, waardoor de gezondheids- en milieuschade African Blends afneemt.

Figuur 9: De vignetten die in dit onderzoek gebruikt zijn. Met bovenin de twee zinnen die in ieder vignet gelijk blijven en daaronder hoe de laatste zin per vignet verandert.

Specifiek zit het stukje outputtransparantie bij het vignet voor outcome-transparantie op sectorniveau in de zinsslag '*De ILT maakte afspraken met de Vereniging van Nederlandse tanksopslagbedrijven (de VOTOB) ...*'; bij het vignet voor outcome-transparantie op samenlevingsniveau zit het stukje outputtransparantie in de zinsslag '*De ILT droeg met haar signaalrapport over African Blends bij aan...*'. Deze twee zinsgedeelten vormen samen de tekst van het outputtransparantievignet. Het toevoegen van iets over wat de ILT gedaan heeft om effecten op sectorniveau of samenlevingsniveau te bereiken, draagt ook bij aan de externe validiteit van de meting: het is reëel dat outcome-transparantie in de praktijk gekoppeld wordt aan het handelen.

De tekst van de vignetten geeft telkens een andere vorm van transparantie weer. Bij alle vignetten zijn de eerste en tweede zin gelijk. In deze zinnen wordt de taak van de ILT verduidelijkt. De derde zin verandert telkens: in het controlevignet bevat de derde zin geen concrete informatie over de aanpak van African Blends door de ILT, bij outputtransparantie wordt er opgemerkt wat de ILT gedaan heeft, bij output- en outcome transparantie over het effect op de naleving op de sector wordt er opgemerkt wat de ILT gedaan heeft (afspraken met de VOTOB) én welk effect dat gehad heeft en tenslotte wordt bij output- en outcome- transparantie over het effect op de samenleving opgemerkt wat de ILT gedaan heeft (de publicatie van een signaalrapportage) en welk effect dat gehad heeft op die samenleving.

De tekst uit de vignetten is gebaseerd op een signaalrapportage van de ILT over African Blends (ILT, 2018). Alleen in het vignet op samenlevingsniveau is een aannemelijk effect toegevoegd, namelijk dat de gezondheids- en milieuschade is afgenomen na de totstandkoming van strengere regelgeving. Het is nog niet vastgesteld dat gezondheids- en milieuschade van African Blends daadwerkelijk is afgenomen.

Organisatie- en kwestielegitimiteit zijn in dit onderzoek met vragen gemeten. Deze vragen zijn afkomstig uit een gevalideerde schaal (Chung et al, 2016). De originele schaal richt zich op de organisatie- en kwestielegitimiteit van de farmaceutische sector en reclames voor (commerciële) medicijnen (Chung et al, 2016). Voor dit onderzoek is deze schaal aangepast naar de context van de ILT en African Blends. De komende alinea's belichten hoe de schaal in dit onderzoek is toegepast.

In eerste instantie heeft er een vertaling van deze schaal uit het Engels naar het Nederlands plaatsgevonden door twee professioneel Engels- en Nederlandssprekende personen. Hierbij vertaalde de ene persoon de schaal vanuit het Engels naar het Nederlands, waarna de ander de schaal weer terugvertaalde naar het Engels om te kijken of erbij de vertaling geen fouten gemaakt zijn. Dit proces heeft geresulteerd in een letterlijke vertaling van de schaal voor organisatie- en kwestielegitimiteit naar het Nederlands.

In de rechtstreekse vertaling staat bij kwestielegitimiteit het begrip '*reclames voor geneesmiddelen op recept*' centraal, bij organisatielegitimiteit staat het begrip '*bedrijven die geneesmiddelen op recept produceren*' centraal. Een volgende stap was om deze twee begrippen aan te passen op de context van dit onderzoek. Daarbij zijn '*reclames voor geneesmiddelen op recept*' en '*bedrijven die geneesmiddelen op recept produceren*' aangepast naar respectievelijk '*deze aanpak*' en '*de ILT*'. Door deze begrippen aan te passen op de context en casuïstiek van dit onderzoek, kan de schaal beter het effect van transparantie op legitimiteit in beeld brengen.

De vragen bevatten elementen die gerelateerd zijn aan de context van de twee aangepaste centrale begrippen. Om de schaal toe te spitsen op dit onderzoek, zijn ook die elementen aangepast. Bij de vragen over de organisatielegitimiteit is *'making drugs'* aangepast naar toezicht en handhaving door de ILT. Bij kwestielegitimiteit ligt het voor de hand om de elementen te richten op de context van African Blends. Dan gaat het over de gezondheids- en milieurisico's van de autobrandstoffenmarkt (in de plaats van *'de symptomen van verschillende medische problemen'*). De contextuele elementen helpen om de deelaspecten van organisatie- en kwestielegitimiteit in beeld te brengen. Een uitgebreide vergelijking tussen de originele schaal, de vertaalde schaal en de op de context aangepaste schaal is in de bijlagen terug te vinden.

3.2.1. Operationalisering kwalitatieve duiding

De operationalisatie van de variabelen van de expertinterviews volgt dezelfde bronnen als die van het vignettenexperiment. Voor transparantie werd de definitie *'het beschikbaar stellen van informatie over het handelen en prestaties van de organisatie aan stakeholders'* met de output- en outcome- vormen van transparantie werd gehanteerd (Grimmelikhuijsen & Meijer, 2012; Grimmelikhuijsen et al, 2020). Voor legitimiteit werd de definitie van sociale legitimiteit met de vormen organisatie- en kwestielegitimiteit gehanteerd (Chung et al, 2016). Deze definities en deelvormen werden gedurende het interview toegelicht.

De interviewrespondenten zagen dezelfde casuïstiek en vignetten als de respondenten van het experiment, alvorens zij de uitkomsten van het experiment zagen. Zo konden de respondenten onbevooroordeeld aangeven wat zij van de vignetten vonden. Nadat dit besproken was, zagen zij de resultaten van het vignettenexperiment zoals die in de Resultaten (hoofdstuk 4) gepresenteerd worden in figuur 9 & 10. Deze resultaten werden besproken waarbij de vraag centraal stond of zij deze konden verklaren. De onderwerpen werden in semigestructureerde interviews besproken. Dit betekent dat de respondent over geselecteerde onderwerpen aangeeft wat hij ervan vindt.

3.3. Dataverzameling & analyse

De populatie van dit onderzoek zijn Nederlandse burgers van 18 jaar of ouder. De steekproef van dit onderzoek is aselekt; het vignettenexperiment is verspreid via social media onder vrienden en kennissen. Sommigen van hen hebben de link van het onderzoek verder gedeeld in hun sociale netwerk. De teksten die geplaatst zijn op social media om respondenten te werven zijn terug te vinden in de bijlagen.

De gegevens die het vignettenexperiment opleverde, zijn geanalyseerd met behulp van SPSS. SPSS kan beschrijvende en verklarende analyses uitvoeren. Met regressieanalyses is het effect van transparantie op legitimiteit vastgesteld om de hypothesen te toetsen. De data-analyse volgde vier stappen.

De gegevens uit Qualtrics ondergingen als eerste een zogenaamde datareiniging. Tijdens de datareiniging is de respons van onaanachtige respondenten verwijderd. Om vast te stellen of respondenten onaanachtig zijn, is er gekeken naar respondenten die telkens dezelfde antwoorden gaven (antwoordtendenties) of die het vignettenexperiment té snel doorliepen.

Vervolgens is bij deze respondenten gecontroleerd of zij de attentiecontrole (de vragenlijst bevatten één vraag waarbij de respondenten een specifieke waarde moesten geven) goed ingevuld hebben. Respondenten met grote antwoordtendenties, té snelle invultijden én een foutief antwoord op de attentiecontrole zijn aangemerkt als onaanachtig. De gehanteerde criteria en de toepassing daarvan is terug te lezen paragraaf 4.1. (dataordening). Een overzicht van de verwijderde responsen is terug te vinden in de bijlagen.

Stap twee van de data-analyse was het vaststellen van de consistentie van de schaal om organisatie- en kwestielegitimiteit te meten. SPSS vergelijkt daarbij telkens de consistentie in de respons van één respondent. Hieruit kwam een Cronbach Alpha (zie bijlage 6) naar voren die aangeeft hoe consistent de schaal is om organisatie- en kwestielegitimiteit te meten.

Stap drie van de data-analyse was het opstellen van de beschrijvende statistiek. De resultaten van de beschrijvende statistiek worden in het hoofdstuk resultaten weergegeven per variabele uit het vignettenexperiment. Bij de analyse is ook getoetst of de steekproef van het vignettenexperiment op controlevariabelen (sekse, leeftijd en opleidingsniveau) representatief is voor de Nederlandse bevolking. Daarnaast heeft er een toetsing plaatsgevonden om vast te stellen dat de onderverdeling van de steekproef per vignet homogeen heeft plaatsgevonden. Met de toets op een homogene verdeling kan uitgesloten worden dat verschillen in legitimiteit tussen de transparantievormen veroorzaakt worden door een ongelijkmatige verdeling van kenmerken. Tevens zijn correlaties getoetst tussen de variabelen met de Pearson Correlatiemaat.

In stap vier is met behulp van een One-way Repeated Measures Analysis of Variance (hierna ANOVA) vastgesteld of de metingen van legitimiteit significant van elkaar verschillen, zo kan namelijk vastgesteld worden of transparantie een effect heeft op legitimiteit (Field, 2017). Vervolgens is met post-hoc testen met een Bonferroni aanpassing vastgesteld hoe de metingen van elkaar verschillen – en dus hoe groot het effect is van verschillende transparantievormen (Field, 2017). De toepassing van ANOVA voor de hypothesetoetsing wordt in hoofdstuk 4 verduidelijkt.

3.3.1. *Dataverzameling en- analyse kwalitatieve duiding*

Vanwege de coronamaatregelen vonden de expertinterviews plaats via videobellen. Contactgegevens van potentiële interviewrespondenten zijn verworven op basis van betrokkenheid bij het politieke en bestuurlijke krachtenveld rondom effectmeting en transparantie over de bereikte effecten van de ILT. Nadeel van deze selectie van interviewrespondenten is dat er geen respondenten zijn geïnterviewd uit de sector waarover de casuïstiek gaat: ook dat is namelijk een belangrijke groep voor de ILT en toezichthouders (Grimmelikhuijsen et al, 2020).

De interviews die hebben plaatsgevonden zijn opgenomen en getranscribeerd. Ter verificatie zijn de transcripten goedgekeurd door de interviewrespondenten. De transcripten zijn vervolgens met behulp van het programma Atlas.ti gecodeerd en geanalyseerd. Bij het opstellen van de codes was de bovenliggende topiclist en opdeling in drie gespreksonderwerpen leidend. Vervolgens zijn codes toegevoegd per gespreksonderwerp dat bij meerdere respondenten terugkwam. De gebruikte codes zijn in de bijlagen terug te vinden.

3.4. Betrouwbaarheid & Validiteit

Omdat er in dit onderzoek hypothesen getoetst zijn door een vignettenexperiment, is er sprake van toetsend en deductief onderzoek. Het vignettenexperiment heeft cross-sectioneel (eenmalig en gelijktijdig) plaatsgevonden. De kwantitatieve data die met het vignettenexperiment verzameld is, maakte het mogelijk om de hypothesen te toetsen. De expertinterviews die daarna plaatsvonden, vult de kwantitatieve data uit het experiment aan. Deze paragraaf omschrijft hoe de betrouwbaarheid en validiteit van dit onderzoek gewaarborgd zijn.

De betrouwbaarheid gaat over de mate waarin een onderzoek bij herhaling tot soortgelijke resultaten leidt. Betrouwbaarheid is één van de voorwaarden voor goed onderzoek (Field, 2017). Het experiment had 317 respondenten en heeft daarmee voldoende power om de hypothesen betrouwbaar te toetsen (Field, 2017). Ook is de herhaalbaarheid belangrijk: de mate waarin een onderzoek opnieuw uitgevoerd kan worden (Bouwman & Grimmelikhuijsen, 2016). (Vignetten)experimenten hebben een hoge herhaalbaarheid (Bouwman & Grimmelikhuijsen, 2016). De herhaalbaarheid is gewaarborgd door het experiment en analyses te omschrijven.

Bij semigestructureerde interviews is de herhaalbaarheid altijd beperkter: de topiclijst kan opnieuw gebruikt worden, maar het is onwaarschijnlijk dat mensen twee keer hetzelfde vertellen (Babbie, 2013). Het kan echter wel zo zijn dat respondenten grotendeels dezelfde verklaringen aandragen voor het effect van transparantie op legitimiteit. Betrouwbaarheid van de interviews wordt daarnaast beperkt doordat het gaat om een duiding van experts, die vooringenomen kunnen zijn over de werking van transparantie op legitimiteit. Vandaar dat in de interviews eerst gevraagd is hoe de respondenten tegen de relatie tussen transparantie en legitimiteit aankijken en hoe zij deze begrippen definiëren.

Validiteit gaat over de mate waarin het onderzoek meet wat het zou moeten meten. Daarbij kan een onderscheid gemaakt worden tussen interne validiteit (waarbij het gaat om de ingezette meetmethoden en inhoudelijke concepten) én externe validiteit (waarbij het gaat om de generaliseerbaarheid naar een bredere populatie van de onderzoeksuitkomsten).

Om de validiteit van dit onderzoek te optimaliseren, zijn de concepten uit dit onderzoek uitgebreid omschreven en gedefinieerd in het theoretisch kader. De vignetten zijn gebaseerd op de definiëring van verschillende vormen van transparantie. De gevalideerde schaal die in dit vignettenexperiment gebruikt wordt om legitimiteit te meten, is aangepast op de context van dit onderzoek. Dat borgt een correcte meting van organisatie- en kwestielegitimiteit. Ook wordt de validiteit vergroot door duidelijk de context van de casus te omschrijven. De realiteit van de vignetten en stimuli is geoptimaliseerd door deze op de praktijk te baseren (Bouwman & Grimmelikhuijsen, 2016). Ook zijn de uitkomsten uit het vignettenexperiment besproken tijdens de expertsinterviews.

Omdat in experimenten een realistische situatie wordt nagebootst om een effect te meten, is dit experiment zo realistisch mogelijk opgezet (Bozeman & Scott, 1992). Zo zijn de respondenten ook burgers die de ILT en haar handelen (kunnen) beoordelen, zijn de vignetten gebaseerd op feitelijke casuïstiek en geven de vignetten blijk van de complexiteit van het werkveld van de ILT en haar kwesties (Bozeman & Scott, 1992).

Ook zijn er aspecten die de externe validiteit en de generaliseerbaarheid van dit onderzoek beperken. Ten eerste is er aangetoond dat het effect van transparantie contextafhankelijk is – wat de generaliseerbaarheid van de uitkomsten van dit onderzoek naar *alle* publieke organisaties of zelfs *alle* toezichthouders beperkt (De Fine Licht, 2012).

Ten tweede gelden de uitkomsten van dit onderzoek voor de vormen van transparantie die in dit onderzoek zijn meegenomen (output- en outcome- transparantievormen). Daarmee is dit onderzoek slechts één van de benodigde puzzelstukjes om vragen over het effect van transparantie te beantwoorden. Ten derde zijn de respondenten blootgesteld aan meerdere stimuli: namelijk het controlevignet en één van de vignetten met transparantie – daardoor bestaat er een risico op een leereffect: de beoordeling van legitimiteit verandert niet door transparantie maar omdat respondenten meer over de casuïstiek te weten komen. Dit leereffect is zeer beperkt, omdat het controlevignet geen informatie bevat over de aanpak van African Blends door de ILT en de respondenten daarna pas één vignet zien dat transparantie (en dus informatie) bevat.

4. Resultaten

Dit hoofdstuk beschrijft de onderzoeksresultaten. De data komt voort uit het vignettenexperiment dat door 317 respondenten is afgerond en de expertinterviews. Dit hoofdstuk omschrijft de dataordening en de beschrijvende statistiek, waarna de uitkomsten van de hypothesetoetsing gepresenteerd worden.

4.1. Dataordening

De data van het vignettenexperiment is tussen vrijdag 7 mei 2021 en woensdag 19 mei 2021 met de online-surveytool Qualtrics verzameld. In totaliteit maakten 317 respondenten het volledige vignettenexperiment af. De data is vervolgens uit Qualtrics gedownload en verder verwerkt in SPSS. Bij de verwerking van de data werd het stappenplan uit paragraaf 3.4. aangehouden.

Eerst is de respons van onaanachtige respondenten verwijderd. In totaliteit is de respons van 5 respondenten verwijderd omdat zij een responstijd hadden onder de 2,5 minuten, de attentiecontrole foutief hadden ingevuld én exact dezelfde antwoorden gaven bij de twee vignetten (antwoordtendenties). Van de respondenten die de attentiecontrole foutief invulden én antwoordtendenties hadden maar wel meer dan 2,5 minuten gebruikten om het experiment af te ronden, is de respons niet verwijderd (6 respondenten). Het is namelijk niet vast te stellen of deze respondenten het vignettenexperiment (on)aandachtig doorliepen.

In totaliteit gebruikt dit onderzoek de respons van 312 respondenten om de hypothesen te toetsen. Uit een eerdere poweranalyse bleek dat er 186 respondenten nodig zijn om effecten te toetsen (Faul, Erdfelder, Buchner, Lang, 2009; Field, 2017). Deze is uitgevoerd met gebruikelijke parameters ($\alpha = 0,05$, $\beta = 0,80$; $f = 0,2$) (Field, 2017). Achteraf gezien kan vastgesteld worden dat 312 respondenten de toets een power geven van: $\beta = 0,98$ bij dezelfde gebruikelijke parameters ($\alpha = 0,05$, $f = 0,2$) (Faul et al, 2009).

Vooraf aan de analyse is de data vervolgens in SPSS geordend. Daarbij zijn er enkele kolommen samengevoegd in één schaal en zijn de variabelen voorzien van de juiste labeling. Deze dataordening was nodig om de gegevens te analyseren zonder uit het oog te verliezen welk vignetten de respondenten gezien hadden.

4.1.1. *Schaalconstructie*

In dit onderzoek wordt organisatie- en kwestielegitimiteit met een schaal gemeten (Chung et al, 2016). Ook voor de controlevariabele politiek vertrouwen wordt een schaal gebruikt (Gershtenson, Plane, 2007). Deze schalen bestaan uit meerdere vragen (zogenaamde items). De betrouwbaarheid van de gebruikte schalen is gemeten met behulp van Cronbach's alpha in SPSS. Schalen vereisen een Cronbach's alpha gelijk aan of boven de 0.7 (Cronbach, 1951; Field, 2017).

De Cronbach's alpha's in dit onderzoek scoren allemaal boven de 0.7, wat betekent dat de vertaalde schalen een hoge consistentie hebben: de kans is groot dat een respondent meerdere keren hetzelfde antwoord geeft. De gebruikte schalen in dit onderzoek zijn daarmee betrouwbaar en de precieze Cronbach's alpha zijn terug te vinden in tabel 2 en in de bijlagen.

4.2. Beschrijvende statistiek

Bij een vignettenexperiment zijn er twee soorten beschrijvende statistiek die belangrijk zijn. In de eerste plaats gaat het erom dat de steekproef homogeen verdeeld is over de verschillende vignetten. In de tweede plaats is het van belang dat de steekproef een representatieve steekproef is van de beoogde populatie (Nederlandse volwassenen). Een homogene verdeling van de steekproef betekent dat de drie groepen die ieder één andere vorm van transparantie zagen niet significant van elkaar mogen verschillen (zodat mogelijke effecten niet liggen aan verschillen tussen de groepen).

Om te bepalen of er sprake is van een representatieve steekproef is de sekse, leeftijd en het opleidingsniveau van de deelnemers vergeleken met CBS-data uit Statline (CBS, 2021). Daarbij is telkens een eenzijdige T-toets gedaan om te bepalen of het gemiddelde van de Nederlandse bevolking significant verschilt met het gemiddelde uit de steekproef. Hieruit blijkt dat sekse $t(308) = 2941, p < 0,01$, leeftijd $t(291) = -11,72, p < 0,001$, en opleidingsniveau $t(309) = 14,98, p < 0,001$, van de steekproef significant met de Nederlandse bevolking verschillen. Over het algemeen zijn de deelnemers van dit onderzoek vaker vrouw, jonger en hoger opgeleid dan een gemiddelde Nederlander. Dit heeft gevolgen voor de representativiteit en generaliseerbaarheid van dit onderzoek, omdat de steekproef geen gelijke afspiegeling is van de Nederlandse bevolking. Dit maakt dat de conclusies van het onderzoek niet zonder een voorbehoud gegeneraliseerd kunnen worden naar de Nederlandse bevolking (Bouwman & Grimmelikhuijsen, 2016).

De steekproef van dit vignettenexperiment is verder te beschrijven met de andere controlevariabelen. Voor de drie variabelen (occupatie, sector, opleidingsniveau) waarbij respondenten in een bepaalde categorie vallen, geeft een gemiddelde score geen inzicht in hoe de respondenten verdeeld zijn. Daarom geeft tabel 1 voor deze variabelen de verdeling over de antwoordcategorieën van de steekproef weer.

Beschrijvende statistiek categoriale variabelen								
Opleidingsniveau			Occupatie			(Gewenste) sector		
Nr.	Categorieën:	%	Nr.	Categorieën:	%	Nr.	Categorieën:	%
1	Basisonderwijs	1%	1	Anders	4%	1	Ondernemer	9%
2	Voortgezet onderwijs	13%	2	Studeert	43%	2	Commercieel	38%
3	MBO	12%	3	Werkt en studeert	6%	3	Non-profit	20%
4	Bachelor	46%	4	Werkt	47%	4	Overheidsorganisatie	24%
5	Master	26%						
6	PhD	1%						
7	Anders	1%						

Tabel 1: In deze tabel wordt de beschrijvende statistiek per variabele verdeeld over de totale steekproef (kolom 2) en de steekproef per vignet (kolommen 3 t/m 5) gepresenteerd.

Tabel 2 (volgende pagina) omschrijft de steekproef van dit experiment. Deze tabel geeft de gemiddelden van (controle-)variabelen van de gehele steekproef en hoe gemiddelden verdeeld zijn over de verschillende vignetten weer. De nominale variabelen (occupatie, sector, opleidingsniveau) zijn hierbij met een One-way Analysis of Variance (hierna ANOVA) geanalyseerd om het gemiddelde te bepalen. Daarvoor zijn de nummers van de antwoordcategorieën uit tabel 1 gebruikt.

Met behulp van ANOVA (intervalvariabelen) en Chi-Square (nominale variabelen) analyses is vastgesteld dat de groepen op controlevariabelen per vignet niet significant van elkaar verschillen, en dus homogeen zijn. Homogeniteit betekent dat mogelijke effecten van de controlevariabelen op de onderzoekvariabelen (organisatie- en kwestielegitimiteit) gelijkmatig verdeeld zijn. Dit betekent dat de toetsing van het effect van transparantie op legitimiteit niet beïnvloed wordt door een onevenwichtige verdeling van de controlevariabelen per vignet.

Beschrijvende statistiek steekproef per vignet					
Variabelen	Gemiddelde / percentage (SD)				ANOVA / Chi-Squared test
	Totaal	Groep vignet 1	Groep vignet 2	Groep vignet 3	
Aantal	312	101	107	104	
Sekse M/V (1 = vrouw)	0,59 (0,49)	0,56 (0,50)	0,65 (0,46)	0,53 (0,50)	
Sekse anders	1,0%	1,0%	0,0%	1,9%	$p = .330 (\chi)$
Leeftijd	33,0 (13,4)	32,9 (13,6)	32,9 (13,0)	33,1 (13,8)	$p = .992 (A)$
Opleidingsniveau 1 -7	3,86 (1,0)	3,67 (1,1)	3,95 (1,0)	3,96 (1,0)	$p = .410 (\chi)$
Politiek vertrouwen 1 -5	3,25 (0,9)	3,26 (0,9)	3,21 (0,9)	3,30 (0,9)	$p = .749 (A)$
Rechts/Links 1 - 9	5,42 (1,8)	5,32 (1,9)	5,51 (1,7)	5,43 (1,9)	$p = .739 (A)$
Conservatief / Progressief 1 - 9	6,38 (1,6)	6,37 (1,7)	6,52 (1,4)	6,26 (1,6)	$p = .472 (A)$
Voorkennis ILT 1- 4	1,63 (1,0)	1,66 (1,1)	1,60 (0,9)	1,63 (1,0)	$p = .894 (A)$
Voorkennis risico's autobrandstoffen 1 -4	2,51 (1,2)	2,55 (1,2)	2,43 (1,1)	2,51 (1,1)	$p = .679 (A)$
Occupatie 1 - 4	2,97 (1,0)	2,91 (1,1)	2,98 (1,0)	3,02 (1,0)	$p = .145 (\chi)$
(Gewenste) sector 1 -4	2,65 (1,0)	2,57 (1,0)	2,74 (0,9)	2,64 (1,0)	$p = .299 (\chi)$
Kwestielegitimiteit 1- 5	-	3,61 (0,6)	3,75 (0,6)	3,89 (0,6)	
Organisatielegitimiteit 1 - 5	-	3,65 (0,6)	3,71 (0,7)	3,84 (0,6)	
Cronbach's alpha (N. of items)					
Bij vignet:	0	1	2	3	
Kwestielegitimiteit 1- 5	0,75 (6)	0,80 (6)	0,79 (6)	0,78 (6)	
Organisatielegitimiteit 1 - 5	0,80 (5)	0,83 (5)	0,85 (5)	0,82 (5)	

Tabel 2: In deze tabel wordt de beschrijvende statistiek per variabele verdeeld over de totale steekproef (kolom 2) en de steekproef per vignet (kolommen 3 t/m 5) gepresenteerd. Onderaan de tabel worden de Cronbach's alpha's voor organisatie- en kwestielegitimiteit weergegeven per vignet.

In de bijlagen is een Pearson correlatietabel opgenomen. Deze tabel geeft de correlaties tussen de variabelen uit het vignettenexperiment weer. Significante relaties zijn in de tabel dikgedrukt. Het valt op dat de controlevariabelen onderling veel significante relaties hebben; zo neemt de voorkennis over de ILT toe naarmate de respondenten ouder zijn. De onderzoekvariabelen correleren, omdat organisatie- en kwestielegitimiteit verwant zijn aan elkaar (Chung et al, 2016).

Correlaties doen zich ook voor tussen de controlevariabelen en de onderzoekvariabelen. Deze correlaties doen zich voor tussen de onderzoekvariabelen en politiek vertrouwen en voorkennis over de ILT. Politiek vertrouwen is positief aan alle onderzoekvariabelen gecorreleerd, behalve bij de organisatielegitimiteit van het eerste vignet en bij de organisatie- en kwestielegitimiteit van het derde vignet. Voorkennis over de ILT heeft bij het controlevignet een positieve relatie met kwestielegitimiteit en bij het tweede vignet met organisatielegitimiteit.

De correlaties tussen de controlevariabelen en de onderzoekvariabelen zijn deels verklaarbaar: politiek vertrouwen is als concept aanverwant aan legitimiteit, hoewel niet precies hetzelfde (Grimmelikhuisen et al, 2019).

Omdat voorkennis over de ILT bij sommige onderzoekvariabelen positief correleert, is het aannemelijk dat mensen die meer van de ILT afweten, een positiever beeld hebben. Vervolgonderzoek kan mogelijke causale relaties tussen de controlevariabelen en de onderzoekvariabelen (of andersom) vaststellen.

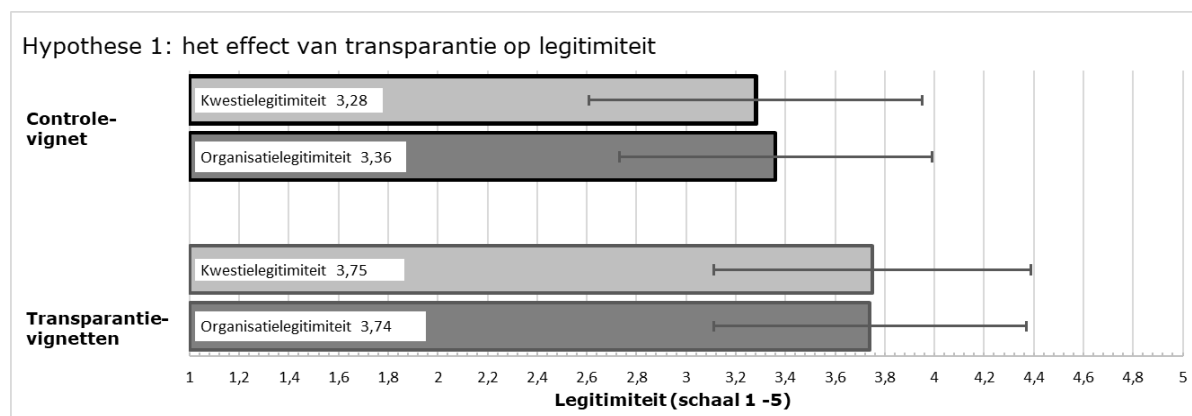
4.3. Hypothesetoetsing

De twee hypothesen van dit vignettenexperiment worden getoetst aan de hand van een zogenaamde One-way Repeated Measures Analysis of Variance (hierna: ANOVA) met het programma SPSS. Deze analyse is geschikt voor de data uit dit vignettenexperiment en brengt in beeld hoe transparantie organisatie- en kwestielegitimiteit beïnvloedt. De kwantitatieve toetsing wordt per hypothese besproken en aangevuld met de resultaten van de expertinterviews.

4.3.1. Hypothese 1: het effect van transparantie op legitimiteit

Om de eerste hypothese (*transparantie heeft een positief effect op legitimiteit*) te toetsen, moet het verschil tussen organisatie- en kwestielegitimiteit bij het controlevignet met de organisatie- en kwestielegitimiteit bij de transparantievignetten tezamen geanalyseerd worden. Bij deze hypothese gaat het niet over de vorm van transparantie, maar om het verschil tussen organisatie- en kwestielegitimiteit bij geen transparantie (het controlevignet) en bij transparantie (verpakt in de drie transparantievignetten). Voor deze analyse wordt een ANOVA met post-hoc analyse gebruikt.

ANOVA leent zich ervoor om te toetsen of de verschillen tussen twee metingen (of meer) significant zijn. Een significant verschil tussen de metingen toont aan dat de twee metingen daadwerkelijk van elkaar verschillen en de verschillen niet aan toeval toe te schrijven zijn. De (significante) verschillen tussen de meting van organisatie en kwestielegitimiteit bij het controlevignet en de meting van organisatie en kwestielegitimiteit bij de transparantievignetten wordt in dit onderzoek toegeschreven aan het effect van transparantie.

Figuur 10: de resultaten van de ANOVA en post-hoc analyse ¹voor hypothese 1. De bovenste 2 staven weergeven de resultaten voor organisatie- en kwestielegitimiteit van het controlevignet, de onderste twee de resultaten van organisatie en kwestielegitimiteit bij de transparantievignetten. Tussen de zwarte balken ligt de marge van één keer standaarddeviatie.

¹ Vooraf aan de ANOVA en post-hoc analyses zijn benodigde assumpties voor gebruik van deze analyses getoetst. Er is sprake van een lineaire relatie, de errors zijn normaal verdeeld en er is sprake van homoscedasticiteit en sphericiteit is (Field, 2017). Zie de bijlage voor meer informatie.

Naast de vaststelling dat de metingen verschillen, is het ook interessant om te bepalen hoe sterk de metingen van elkaar verschillen - om ook te kunnen toetsen of er daadwerkelijk sprake is van een positief effect op legitimiteit. Daarvoor is in dit onderzoek een post-hoc test met Bonferroni aanpassing gebruikt; wat inzicht geeft in de mate van het verschil tussen de metingen bij het controlevignet en de transparantievignetten (Field, 2017). De resultaten van de post-hoc test met Bonferroni aanpassing staan in figuur 10.

Uit de ANOVA en post-hoc analyses blijkt dat er tussen de metingen van organisatie- en kwestielegitimiteit bij het controlevignet en bij de transparantievignetten een significant verschil bestaat. Op basis van die informatie wordt hypothese 1 (*transparantie heeft een positief effect op legitimiteit*) aangenomen².

Dat transparantie een positief effect heeft op legitimiteit ligt in lijn met de informatie die verzameld is gedurende de expertinterviews. De experts geven aan de transparantie publieke organisaties kan helpen om budget te verwerven of om problematiek te agenderen. Transparantie helpt publieke organisaties bij het laten zien dat zij effectief handelen. Het positieve effect van transparantie speelt volgens de experts niet alleen in de relatie tussen de publieke organisatie en stakeholders, maar ook in de relatie tussen de publieke organisatie en ondertoezichtstaanden.

Nu volgen de statistische uitkomsten van de ANOVA's én post-hoc test met Bonferroni aanpassing. Eerst worden de uitkomsten van de ANOVA's gepresenteerd. De ANOVA's stellen het verschil vast tussen de meting van organisatie- en kwestielegitimiteit bij het controlevignet en de drie andere vignetten die transparantie bevatten tezamen. De ANOVA voor het verschil tussen organisatielegitimiteit heeft de uitkomst van ($F(1, 311) = 108,90, p = < .001$), de ANOVA voor het verschil tussen kwestielegitimiteit heeft de uitkomst van ($F(1, 311) = 128,99, p = < .001$). Deze uitkomsten tonen een significant verschil aan.

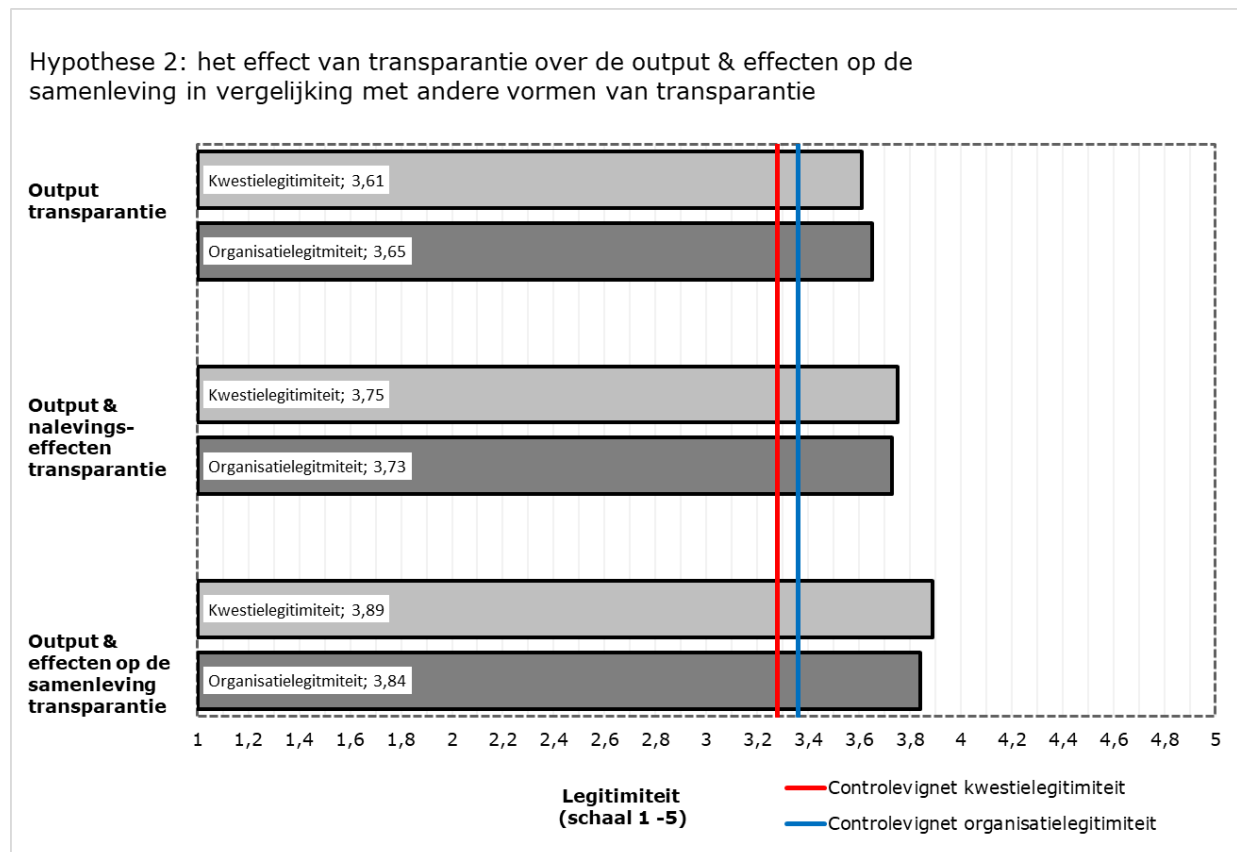
Omdat de ANOVA's die het verschil toetsen tussen organisatie- en kwestielegitimiteit significant zijn, heeft ook een post-hoc analyse met Bonferroni aanpassing plaatsgevonden om vast te stellen hoe sterk de metingen van elkaar verschillen. Uit de post-hoc analyse blijkt dat organisatielegitimiteit met ($\beta = 0,378, \eta^2 = .259$) en kwestielegitimiteit met ($\beta = 0,473, \eta^2 = .293$) verschillen tussen de meting van legitimiteit bij het controlevignet en de meting bij de drie vignetten die transparantie bevatten tezamen.

4.3.2. *Hypothese 2: het effect van transparantie over de output & effecten op de samenleving op legitimiteit*

Om de tweede hypothese (*transparantie over de output & effecten op de samenleving heeft een groter effect op organisatie- en kwestielegitimiteit dan transparantie over de output en transparantie over de output & nalevingseffecten*) te toetsen is het verschil tussen organisatie- en kwestielegitimiteit bij het controlevignet en de transparantievignetten per vignet geanalyseerd (in tegenstelling tot hypothese 1). Daarvoor zijn ANOVA's en post-hoc analyses gebruikt.

² Waar in dit onderzoek gesproken wordt over het aannemen van de (alternatieve) hypothese, wordt eigenlijk het verwerpen van de nulhypothese bedoeld. De toetsing stelt vast dat de verschillen tussen de vignetten significant zijn (Gravetter & Wallnau, 2015).

ANOVA leent zich ervoor om te toetsen of de verschillen tussen twee metingen (of meer) significant zijn. Een significante ANOVA toont aan dat de metingen van elkaar verschillen (en niet op toeval gebaseerd zijn). Om de tweede hypothese goed te toetsen, is het ook belangrijk bij een significante ANOVA om te weten hoeveel de metingen van elkaar verschillen. Daarvoor leent zich post-hoc testen met een Bonferroni aanpassing; wat inzicht geeft in het verschil tussen metingen en de mate van significantie daarvan (Field, 2017).

Figuur 11: de resultaten van de ANOVA en post-hoc analyse voor hypothese 2. De 6 staven weergeven de resultaten voor organisatie- en kwestielegitimiteit per vorm van transparantie. De rode lijn geeft de gemiddelde waarde van kwestielegitimiteit bij het controle vignet weer, de blauwe lijn doet dit voor organisatielegitimiteit. Tussen de zwarte balken ligt de marge van één keer standaarddeviatie voor de organisatie- en kwestielegitimiteit.

Uit ANOVA en post-hoc analyses blijkt dat transparantie over de output & effecten op de samenleving een groter effect heeft. Op basis van die informatie wordt hypothese 2 (*transparantie over de output & effecten op de samenleving heeft een groter effect op organisatie- en kwestielegitimiteit dan transparantie over de output en transparantie over de output & nalevingseffecten*) aangenomen.

Ook uit de expertinterviews blijkt dat transparantie over de output & effecten op de samenleving een groter effect heeft op organisatie- en kwestielegitimiteit dan de andere vormen van transparantie. De respondenten geven als reden daarvoor aan dat de omschreven effecten voor de samenleving de meest beoogde effecten zijn van de ILT.

Over de andere twee vignetten (outputtransparantie én output- & outcome- transparantie op sectorniveau vignet) geven de respondenten aan dat deze minder bijdragen aan legitimiteit. De respondenten vinden dat het outputvignet te beperkte informatie verschaft over de meerwaarde van de handelingen van de ILT. Daarnaast geven de respondenten aan dat het output en outcome-vignet op sector zich richt op de klassieke rol van een toezichthouder (namelijk de naleving van wetten).

Hoewel een focus op de naleving in de sector een toezichthouder niet misstaat, vragen de respondenten zich af hoeveel steun de ILT met zo'n focus weet te verwerven in de buitenwereld. Vandaar dat de respondenten aangeven dat een combinatie van output- en outcome- transparantie over de naleving én effecten op de samenleving waarschijnlijk beter is dan één van de drie vignetten.

Nu volgen de statistische uitkomsten van de ANOVA's én post-hoc test met bonferonni aanpassing. Eerst worden de uitkomsten van de ANOVA's gepresenteerd. De ANOVA's die het verschil toetsten tussen organisatie- en kwestielegitimiteit bij het controlevignet en de transparantievignetten zijn significant. De uitkomsten van de ANOVA's per transparantievignet zijn: transparantie over output (organisatielegitimiteit: $(F(1, 100) = 19,96, p < 0,001)$; kwestielegitimiteit: $F(1, 100) = 28,47, p < 0,001$), transparantie over output & nalevingseffecten (organisatielegitimiteit: $F(1, 106) = 29,32, p < 0,001$; kwestielegitimiteit: $F(1, 106) = 30,88, p < 0,001$) en tot slot transparantie over output en de effecten op de samenleving (organisatielegitimiteit: $F(1, 103) = 69,35, p < 0,001$; kwestielegitimiteit: $\beta = 0,673, F(1, 103) = 79,72, p < 0,001$).

Om na de significante ANOVA's vast te stellen hoe sterk de metingen verschillen zijn er post-hoc analyses met bonferonni aanpassing uitgevoerd. Figuur 11 laat zien dat organisatie- en kwestielegitimiteit het hoogst zijn bij de output & effecten op de samenleving vorm van transparantie. Ook is bij deze vorm de grootste stijging van organisatie- en kwestielegitimiteit zichtbaar in vergelijking met de bijpassende scores bij het controlevignet. De post-hoc analyse bevestigt dat transparantie over de output & effecten op de samenleving het grootste effect heeft op organisatie- ($\beta = 0,523, \eta^2 = .402$) en kwestielegitimiteit ($\beta = 0,673, \eta^2 = .436$). In vergelijking met transparantie over output - waar organisatie- ($\beta = 0,279, \eta^2 = .166$) en kwestielegitimiteit ($\beta = 0,340, \eta^2 = .222$) scoorden - en transparantie over de output & nalevingseffecten - waar organisatie- ($\beta = 0,330, \eta^2 = .217$) en kwestielegitimiteit ($\beta = 0,403, \eta^2 = .226$) scoorden.

5. Discussie & conclusie

Dit hoofdstuk presenteert de discussie en de conclusie. Eerst worden de deelvragen beantwoordt, waarna de discussie achtereenvolgens de beperkingen en de betekenis van dit onderzoek voor de wetenschap en praktijk belicht. De conclusie beantwoordt de hoofdvraag.

5.1. Beantwoording van de deelvragen

Deelvraag 1 wordt beantwoord met de informatie uit het theoretisch kader, deelvragen 2 én 3 worden beantwoord met informatie uit het vignettenexperiment en de expertinterviews.

De eerste deelvraag (wat is de theoretische relatie tussen transparantie en legitimiteit) richt zich op de theoretische relatie tussen transparantie en legitimiteit. In het theoretisch kader zijn transparantie en legitimiteit in dit onderzoek gedefinieerd en hypothesen gesteld. Op basis van voorgaand onderzoek omschrijft het theoretisch kader welke hypothesen in dit onderzoek centraal staan (1: transparantie heeft een positief effect op legitimiteit en 2: transparantie over de output & effecten op de samenleving heeft een groter effect op organisatie- en kwestielegitimiteit dan transparantie over de output en transparantie over de output & nalevingseffecten). Deze hypothesen zijn getoetst met het vignettenexperiment. Aan de hand van de toetsing van deze twee hypothesen worden deelvragen 2 en 3 beantwoord.

Bij de hypothesetoetsing is de eerste hypothese aangenomen. Over de tweede deelvraag (welk effect heeft transparantie op legitimiteit?) concludeert dit onderzoek op basis van de toetsing dat transparantie een positief effect heeft op legitimiteit. Bij de aanwezigheid van transparantie, neemt legitimiteit toe. Dit sluit aan op de uitkomsten van de expertinterviews, waaruit blijkt dat transparantie publieke organisaties helpt om legitimiteit te verwerven voor hun aanpak en bestaan.

Bij de hypothesetoetsing is ook de tweede hypothese aangenomen. Bij de derde deelvraag (verschilt het effect van transparantie op legitimiteit tussen de verschillende vormen van transparantie?) concludeert dit onderzoek op basis van deze toetsing dat transparantie over de output & effecten op de samenleving het grootste effect heeft op legitimiteit. Dit betekent dat organisatie- en kwestielegitimiteit het sterkst toenemen als een organisatie transparant is over wat zij deed en welk effect dat op de samenleving heeft. Ook dit sluit aan op de uitkomsten uit expertinterviews, waarin opgemerkt werd dat deze vorm het grootste effect heeft op transparantie omdat het vignet beoogde en wenselijke effecten op de samenleving presenteerde.

5.2. Discussie

Na de beantwoording van de deelvragen, wordt in de discussie belicht welke theoretische en methodologische beperkingen dit onderzoek heeft, hoe vervolgonderzoek daar mee om kan gaan en welke betekenis de uitkomsten hebben voor de praktijk en wetenschap.

5.2.1. *Theoretische beperkingen*

Eerst worden de theoretische beperkingen van dit onderzoek belicht. Dit onderzoek toetst het effect van output- en outcome transparantievormen op legitimiteit. Transparantie betekent het beschikbaar stellen van informatie over het handelen en prestaties van de organisatie aan stakeholders (Grimmelikhuijsen & Meijer, 2012). De gebruikte vormen output- en outcome transparantie zijn onderdeel van het input-throughput-output-outcome model (Grimmelikhuijsen et al, 2020).

Dit onderzoek toetst het effect van deze vormen op legitimiteit om zo inzicht te verkrijgen in de gewenste focus van effectmeting. Vervolgonderzoek kan dit onderzoek aanvullen door ook het effect van input- én throughput- transparantie op legitimiteit te toetsen (Grimmelikhuijsen et al, 2020). Zo'n vervolgonderzoek helpt de vraag, over welke vorm van transparantie het meest aan organisatie- en kwestielegitimiteit bijdraagt, aanvullend op dit onderzoek te beantwoorden.

Als variabele wordt transparantie veelal volgens twee raamwerken verder gecategoriseerd in vormen: het ene raamwerk onderscheidt vormen van transparantie over beleidsfasen van de overheid, het andere raamwerk onderscheidt vormen van transparantie over onderwerpen (Cuccinielo et al, 2016). Hoewel dit onderzoek het effect van bepaalde vormen van transparantie over beleidsfasen toetst, is het ook waardevol om bij de toetsing het tweede raamwerk van transparantie (over onderwerpen) te hanteren (Cuccinielo et al, 2016). Zo'n onderzoek wijst uit of transparantie over bepaalde onderwerpen meer aan legitimiteit bijdraagt. Dat valt namelijk niet op te maken uit dit onderzoek. Voorgaand onderzoek wijst er bijvoorbeeld op dat het effect van transparantie toeneemt als de informatie dichterbij de belevingswereld van de burger staat, mogelijk is dat gerelateerd aan bepaalde onderwerpen (Grimmelikhuijsen et al, 2019).

Naast het effect op legitimiteit blijkt uit de wetenschappelijke literatuur dat transparantie ook andere variabelen beïnvloedt, zoals vertrouwen (Grimmelikhuijsen et al, 2019). Dit onderzoek legt de focus op legitimiteit, omdat zo onderzocht kan worden welke vorm van transparantie aan de verwachtingen uit de samenleving voldoet (Chung et al, 2016). Waar het bij legitimiteit vooral gaat om de mate waarin mensen zich kunnen vinden in het handelen en bestaan van een organisatie, staat bij vertrouwen de relatie tussen één persoon (als afhankelijke) en een organisatie centraal (Grimmelikhuijsen et al, 2019; Dowling & Pfeffer, 1975). Hierin verschillen de begrippen vertrouwen en legitimiteit van elkaar (Grimmelikhuijsen et al, 2019). De variabele vertrouwen speelt bij de relatie tussen burgers en andere overheidsorganisaties een grotere rol; omdat de ILT haast geen dienstverlening aan burgers biedt. Andere, subjectieve variabelen worden waarschijnlijk ook beïnvloedt door transparantie. Vervolgonderzoek naar het effect van transparantie kan toetsen hoe transparantie meerdere variabelen gelijktijdig beïnvloedt, zoals vertrouwen en legitimiteit.

5.2.2. *Methodologische beperkingen*

In het hiernavolgende worden de methodologische beperkingen van dit onderzoek belicht. Deze beperken de overdraagbaarheid van de uitkomsten van dit onderzoek (Field, 2017). De methodologie van dit onderzoek kan samengevat worden als een vignettenexperiment aangevuld met expertinterviews. Bij het vignettenexperiment zagen de respondenten het controlevignet, waarna zij één van de drie transparantievignetten zagen. Daardoor is het design van dit experiment niet zuiver 'between-subjects' of zuiver 'within-subjects'. Bij de analyse van de gegevens van het vignettenexperiment werd gebruik gemaakt van een One-way Repeated Measures Analysis of Variance (ANOVA); waarbij de posttesten met de pretesten vergeleken worden.

Door de vignettenexperiment en analyse op deze wijze vorm te geven was het onmogelijk om te bepalen of de verschillen die de post-hoc test tussen de vormen van transparantie aantroef, significant zijn (Field, 2017). De significantiewaarden van de ANOVA en post-hoc test gaan namelijk over het verschil tussen het controlevignet en het transparantievignet.

Een voordeel van het design uit dit onderzoek is dat de toetsing berust op het gebruik van een pré- en posttest, waarbij op basis van het verschil daartussen het effect van transparantie is vastgesteld. Omdat dit design een experimentele setting benadert, kan zo met een grote zekerheid een effect van transparantie vastgesteld worden (Bouwman & Grimmelikhuijsen, 2016).

Vervolgonderzoek is erbij gebaat om een keuze te maken tussen één van deze twee designprincipes (within-subjects óf between-subjects) van experimenteel onderzoek (Field, 2017). Waar within-subjectsdesigns de meerwaarde heeft om de respondent het effect van experimentele prikkels met elkaar te laten vergelijken en met zekerheid een effect vast te stellen, heeft between-subjectsdesign de meerwaarde om het effect van een experimentele prikkel onafhankelijk van (mogelijke) leereffecten vast te stellen (Field, 2017).

Eerder onderzoek stelde vast dat het effect van transparantie contextafhankelijk is (De Fine Licht et al, 2012). Er spelen meerdere elementen een rol bij de grootte van het effect van transparantie (Grimmelikhuijsen et al, 2019; Porumbescu et al, 2017). Onder andere het onderwerp en de aansluiting met de belevingswereld van burgers, de begrijpelijkheid en presenteerwijze van de informatie en de mate van controversie van de informatie (Grimmelikhuijsen et al, 2019; Porumbescu et al, 2017). Dit onderzoek toetste niet welk effect deze elementen hadden op het effect van transparantie op legitimiteit. De onderzoeksmethode vignettenexperiment kan in de toekomst toegepast worden om potentiële moderatie-effecten tussen de variabelen transparantie, legitimiteit en bovengenoemde elementen te toetsen.

Het vignettenexperiment gebruikte één casus om de vignetten te construeren. Een nadeel hiervan is dat de respondenten een mening (kunnen) hebben over de ILT en haar aanpak. Het kan dat de kenmerken van de casus het getoetste effect van transparantie op legitimiteit beïnvloeden. Het effect van transparantie is misschien anders als de casuïstiek zich dichterbij de belevingswereld van de respondenten voordeed (Grimmelikhuijsen et al, 2019). De effecten die in de vignetten gepresenteerd worden, zijn succesvol (voor de ILT). Ook het succes van de effecten beïnvloedden mogelijk het getoetste effect van transparantie op legitimiteit. Tegenover deze beperkingen staat dat het vignettenexperiment op realistische casuïstiek gebaseerd is. Toekomstig onderzoek kan meerdere casussen gebruiken om vignettenexperimenten te construeren.

In dit onderzoek stonden twee vormen van sociale legitimiteit centraal, sociale legitimiteit is per definitie een subjectievere vorm is van legitimiteit dan formele legitimiteit. Bij sociale legitimiteit gaat het over het oordeel over de mate waarin iets of iemand voldoet aan de verwachtingen (Curtin & Meijer, 2006). Om vragen te beantwoorden over hoe transparantie dat oordeel beïnvloedt, zijn er ook andere onderzoeksmethoden waardevol (Field, 2017). Zo dragen kwalitatieve onderzoeksmethoden bij aan het verklaren van de relatie en het inventariseren welke moderatie-effecten er kunnen optreden. Dat is belangrijk omdat bij organisatie- en kwestielegitimiteit waarschijnlijk veel aspecten een rol spelen; zoals beeldvorming, de politieke belangstelling, de reputatie van organisaties en kwesties en het verloop van de samenwerking met belangrijke stakeholders (Deephouse & Carter).

Dit onderzoek bracht het effect op organisatie- en kwestielegitimiteit in beeld met een gevalideerde schaal (Chung et al, 2016). Hoewel de toepassing van de schaal in dit onderzoek voldoet aan betrouwbaarheidseisen, is de schaal niet gevalideerd om de organisatie- en kwestielegitimiteit van (Nederlandse) overheidsorganisaties te meten (Field, 2017).

Het gebruik van een aangepaste schaal heeft het risico dat nuances in de originele vragenlijst niet overdraagbaar zijn naar een andere context. Om de schaal van Chung et al (2016) in vervolgonderzoek naar de legitimiteit van Nederlandse overheidsorganisaties toe te passen, is het belangrijk om de schaal eerst te valideren voor onderzoek naar (Nederlandse) overheidsorganisaties.

Om het effect van transparantie op legitimiteit te toetsen, is in dit onderzoek een steekproef bevestigd van de Nederlandse bevolking. Uit de controlevariabelen blijkt dat de steekproef van het vignettenexperiment vaker vrouw, jonger en hoger opgeleid is dan de gemiddelde Nederlandse bevolking. Daarnaast valt het op dat de steekproef zichzelf grotendeels als links en progressief identificeert. Wat ook opviel uit de controlevariabelen was dat de voorkennis over de ILT over het algemeen laag ligt (op het gemiddelde niveau 'weet ik weinig van').

Om de representativiteit van onderzoek naar het effect van transparantie op legitimiteit te vergroten, is het belangrijk om te toetsen of de gevonden effecten standhouden bij een steekproef die de Nederlandse populatie beter representeert. Ook kan vervolgonderzoek zich richten op (groepen van) stakeholders van de desbetreffende organisatie. Het is voor een publieke organisatie belangrijk om organisatie- en kwestielegitimiteit te verkrijgen bij die stakeholders en te weten hoe zij daarvoor transparantie kunnen aanwenden (Deephouse & Carter, 2005).

5.2.3. *Betekenis voor de praktijk*

De uitkomsten van dit onderzoek hebben betekenis voor toezichthouders en publieke organisaties. Het onderzoek illustreert dat publieke organisaties met transparantie (deels) kunnen voldoen aan de verwachtingen die de samenleving aan hen stelt. Daarbij is het belangrijk dat publieke organisaties informatie verstrekken over hun handelen en de effecten daarvan op de samenleving. Zo tonen zij namelijk aan dat zij effectief handelen, een voorwaarde om steun te verwerven (Kasdorp, 2017; Strebel et al, 2019). Daarbij helpt het als de effecten op de samenleving (inherent) wenselijk zijn; zoals een verbetering van de veiligheid, volksgezondheid of welvaart. Deze informatie draagt bij aan de legitimiteit van de publieke organisatie en haar aanpak.

Een publieke organisatie moet ook transparant zijn over haar handelen als de gewenste effecten (nog) niet bereikt zijn. Dan kan transparantie helpen bij de uitleg aan de samenleving over gemaakte afwegingen, planning en aanpak (Woodward et al, 1996). Uit dit onderzoek blijkt dat iedere getoetste vorm van transparantie, ook outputtransparantie waarbij geen effecten gepresenteerd worden, bijdraagt aan legitimiteit. Meer transparantie in de breedte past daarnaast bij een dialoog over de verwachtingen die de samenleving aan toezichthouders stelt en hoe een toezichthouder daaraan tegemoet kan komen (Kasdorp, 2017).

Om informatie over haar handelen en het effect daarvan op de samenleving transparant te maken, moet de publieke organisatie die informatie verzamelen, verwerken en publiceren. Dit betekent dat transparantie niet vanzelfsprekend is voor publieke organisaties. Het vraagt capaciteit en expertise om het handelen in beeld te brengen, effecten te meten en dit op de juiste manier te publiceren. Om het positieve effect van transparantie te realiseren is het belangrijk dat publieke organisaties vooraf aan hun handelen de beoogde effecten vaststellen, gedurende hun handelen bijhouden wat zij doen en achteraf meten of de beoogde effecten gerealiseerd zijn. Vervolgens moeten publieke organisaties het ook nog aandurven om transparant te zijn over hun handelen, iets wat niet altijd gemakkelijk ligt in hun politieke en maatschappelijke context.

Transparantie door toezichthouders en overheidsorganisaties vraagt dus om een investering – een investering die zich uitbetaalt als het lukt om met transparantie (deels) te voldoen aan de verwachtingen uit de samenleving.

Om de investering in transparantie optimaal te laten renderen, moet een publieke organisatie bepalen welke vorm van transparantie zij wenst toe te passen. De verschillende vormen presenteren telkens andere informatie, het toepassen van een bepaalde vorm is dan ook afhankelijk van welke informatie een organisatie verzamelt of al in huis heeft. Hoewel publieke organisaties vaak bijhouden wat zij doen (en zo de informatie voor outputtransparantie inventariseren), blijkt uit dit onderzoek dat het ook meerwaarde heeft om te inventariseren welke effecten dat heeft op de naleving en/of de samenleving. Vervolgens kan een publieke organisatie deze informatie gebruiken om met bijbehorende vormen van transparantie haar legitimiteit te verhogen.

Voor publieke organisaties blijft het interessant om meer te weten over de effecten van transparantie op legitimiteit en andere variabelen. Daaraan kunnen publieke organisaties die met transparantie aan de slag gaan, zelf een steentje bijdragen. Zij kunnen met actieonderzoek in beeld brengen wat transparantie van hen vraagt, hoe zij dit aanpakken en wat dit voor hen betekent (Savall & Zardet, 2014). Actieonderzoek leent zich voor praktijksituaties waarbij de praktijk én onderzoekers samenwerken (Savall & Zardet, 2014). Daarnaast is actieonderzoek gericht op een praktijkverandering en kan het zo publieke organisaties helpen bij transparantie (Savall & Zardet, 2014). Hoewel deze aanbeveling nog voor de praktijk is, vormt het ook een mooie brug naar de betekenis die dit onderzoek heeft voor de wetenschap.

5.2.4. *Betekenis voor onderzoek naar transparantie & legitimiteit*

Dit onderzoek bevestigt dat transparantie een positief effect heeft op een variabele (legitimiteit). Dit vult eerder onderzoek aan waarin vastgesteld werd dat transparantie positieve effecten heeft op andere variabelen (Cuccinielo et al, 2016). In lijn met die andere onderzoeken, is het effect van transparantie beperkt, maar wel significant (Cuccinielo et al, 2016). Wederom gaat het om een effect van transparantie op een variabele die de subjectieve ervaring van respondenten omvat; namelijk (sociale) legitimiteit. Ook dat sluit aan bij onderzoek waarbij het effect van transparantie op de subjectieve variabelen vertrouwen en gezagsgetrouwheid zijn vastgesteld (Grimmelikhuijsen et al, 2019; Porumbescu et al, 2017).

Voor het specificeren van transparantie in deelvormen zijn er twee raamwerken. Een categorisering over de beleidsfasen van de overheid en een categorisering over onderwerpen (Cuccinielo et al, 2016). Om nog beter te bepalen welke vorm van transparantie het grootste effect heeft op legitimiteit kan toekomstig onderzoek combinatievormen van deze twee raamwerken ontwerpen en toetsen. Een toetsing van het effect van combinatievormen van transparantie beantwoordt beter welke vorm van transparantie het beste werkt om legitimiteit te verwerven. Vanwege de combinatie wordt namelijk gelijktijdig getoetst welke informatie over processtappen én onderwerpen het grootste effect heeft. Zo'n toetsing kan plaatsvinden in een vignettenexperiment, waarbij de combinatievormen in vignetten verpakt worden.

In de theorie over (sociale) legitimiteit staat het voldoen aan de verwachtingen van de samenleving centraal (Dowling & Pfeffer, 1975). Organisaties vergroten met legitimerende acties hun organisatie- en kwestielegitimiteit, bijvoorbeeld door informatie vrij te geven of door aan te tonen dat zij effectief handelen (Woodward et al, 1996; Strebel et al, 2019). Zo beïnvloeden en voldoen organisaties aan de verwachtingen uit de samenleving (Woodward et al, 1996;).

Dit onderzoek illustreert dat de vorm outcome transparantie over effecten op de samenleving het meest bijdraagt aan legitimiteit. Vervolgonderzoek naar hoe legitimerende acties bijdragen aan de organisatie- en kwestielegitimiteit, kan voortbouwen op de uitkomsten van dit onderzoek en het effect van verschillende legitimerende acties (waaronder vormen van transparantie) toetsen en onderling vergelijken.

Ondertussen is het duidelijk dat dit onderzoek resulteert in een verzameling van aanbevelingen voor vervolgonderzoek naar het effect van transparantie op o.a. legitimiteit. Deze zijn samengevat in figuur 12. De uitkomsten zijn een aanmoediging voor vervolgonderzoek; er zijn nog vragen over het effect van transparantie op legitimiteit te beantwoorden.

Beschreven onder:	Nr.	Aanbevelingen voor vervolgonderzoek
5.2.1. Theoretische beperkingen	1	Toets ook het effect van input & throughput transparantie op legitimiteit
	2	Toets het effect van vormen van vormen van transparantie op basis van een categorisering op onderwerpen
	3	Toets gelijktijdig welk effect transparantie heeft op meerdere subjectieve variabelen
5.2.2. Methodologische beperkingen	4	Kies bij toekomstige vignettenexperimenten tussen een between-subjects of een within-subjects design
	5	Gebruik de onderzoeksmethode vignettenexperiment om moderatie-effecten van andere variabelen die het effect tussen transparantie en legitimiteit beïnvloeden te toetsen
	6	Gebruik meerdere casussen bij het construeren van vignetten
	7	Gebruik ook andere, bijvoorbeeld kwalitatieve, onderzoeksmethoden om te bepalen wat en in hoeverre organisatie- en kwestielegitimiteit beïnvloedt
	8	Valideer de schaal van Chung et al (2016) om organisatie- en kwestielegitimiteit te meten
	9	Laat aan vervolgonderzoek naar het effect van transparantie op legitimiteit een representatieve steekproef van de Nederlandse bevolking deelnemen of focus het onderzoek op bepaalde stakeholders van de organisatie
5.2.3. Betekenis voor de praktijk	10	Ga als publieke organisaties aan de slag met transparantie en breng de effecten daarvan in kaart met actieonderzoek.
5.2.4. Betekenis voor onderzoek naar transparantie & legitimiteit	11	Onderzoek combinatievormen van de twee raamwerken om transparantie te categoriseren om zo gelijktijdig het effect van transparantie over bepaalde beleidsfasen én onderwerpen te toetsen
	12	Vergelijk het effect van verschillende legitimerende acties van publieke organisaties op hun organisatie- en kwestielegitimiteit met elkaar.

Figuur 12: de aanbevelingen voor vervolgonderzoek naar het effect van transparantie op legitimiteit. Met in de linker kolom de plek in deze scriptie waar de aanbeveling omschreven wordt.

5.3. Conclusie

Dit onderzoek toetste het effect van transparantie op legitimiteit met een vignettenexperiment én expertinterviews, om zo de hoofdvraag te beantwoorden: *welk effect heeft transparantie op de legitimiteit van de ILT*. Uit de toetsing in het vignettenexperiment bleek dat transparantie een positief effect heeft op de organisatie- en kwestielegitimiteit van de ILT. Het gevonden effect komt overeen met de uitkomsten uit de expertinterviews.

De beantwoording is belangrijk omdat toezichthouders worstelen met hun taakopvatting (Kasdorp, 2017). Daarbij speelt de vraag welke informatie Rijksinspecties kunnen delen om aan te tonen dat zij effectief handelen (Kasdorp, 2017). Door in het vignettenexperiment ook het effect van verschillende vormen van transparantie te toetsen, helpt dit onderzoek met de beantwoording van deze vraag. Iedere vorm van transparantie bevat namelijk andere informatie waarmee een Rijksinspectie kan aantonen dat zij effectief handelt.

In het bijzonder werden de vormen van transparantie onderzocht die informatie presenteren over de effectiviteit van de ILT. Het ging om de vormen outputtransparantie, output- én outcome-transparantie over de effecten op de naleving én tot slot output- én outcome-transparantie over de effecten op de samenleving (Grimmelikhuijsen et al, 2020). Uit deze toetsing bleek dat output- én outcome-transparantie over de effecten op de samenleving het grootste, positieve effect heeft op de organisatie- en kwestielegitimiteit van de ILT.

De uitkomsten van dit onderzoek illustreren dat transparantie werkt om effectief handelen aan te tonen en zo legitimiteit te verkrijgen – en dus toezichthouders vooruithelpt (Kasdorp, 2017). Dit onderzoek sluit af met een oproep aan toezichthouders en andere publieke organisaties. Effectief handelen moet gezien worden: laat zien wat je doet, waarom je dat doet en wat je ermee bereikt. Zo kunnen toezichthouders en publieke organisaties een dialoog voeren over hoe zij voldoen aan de verwachtingen uit de samenleving.

Literatuurlijst

- Babbie, E (2013) *The practice of social research*. Wadsworth, California: Cengage Learning.
- Bokhorst, A. M. (2014). *Bronnen van legitimiteit: Over de zoektocht van de wetgever naar zeggenschap en gezag*. Den Haag, Nederland: Boom juridische uitgever.
- Bouwman, R., & Grimmelhuijsen, S. (2016). Experimental public administration from 1992 to 2014. *International Journal of Public Sector Management*, Vol. 29, Nr. 2, Pp. 110-131. DOI: <https://doi.org/10.1108/IJPSM-07-2015-0129>
- Bozeman, B., Scott, P. (1992). Laboratory Experiments in Public Policy and Management. *Journal of Public Administration and Research Theory*. Vol. 2, Nr. 3. Pp. 293 - 313. DOI: <https://doi.org/10.1093/oxfordjournals.ipart.a037133>
- Bridgman, P., & Davis, G. (2003) What Use is a Policy Cycle? Plenty if the aim is clear. *Australian Journal of Public Administration*. Vol. 63, Nr. 3. Pp. 98 -102. DOI: <https://doi.org/10.1046/j.1467-8500.2003.00342.x>
- Chung, J.Y., Berger, B.K., DeCoster, J. (2016) Developing Measurement Scales of Organizational and Issue Legitimacy: A Case of Direct-to-Consumer Advertising in the Pharmaceutical Industry. *Journal of Business Ethics*, Vol. 137. Pp. 405-413. DOI: <https://link.springer.com/article/10.1007%2Fs10551-014-2498-8>
- Cronbach, L.J. (1951) Coefficient Alpha and the Internal Structure of Tests. *Psychometrika*, Vol. 16. Pp. 297 - 334. DOI: <https://psycnet.apa.org/doi/10.1007/BF02310555>
- Cucciniello, M., Porumbescu, G.A., Grimmelhuijsen, S. (2016) 25 years of Transparency Research: Evidence and Further Directions. *Public Administration Review*. Vol/ 77, Nr. 1. Pp. 32-44. DOI: <https://doi-org.eur.idm.oclc.org/10.1111/puar.12685>
- Curtin, D., Meijer, A.J. (2006) Does Transparency Strengthen Legitimacy? A Critical Analysis of European Union Policy Documents. *Information Policy*, Vol. 11. Pp. 109-122. DOI: <https://dx-doi-org.eur.idm.oclc.org/10.2139/ssrn.1434862>
- Deegan, C.M. (2018) Legitimacy Theory - Despite its enduring popularity and contribution time is right for a necessary makeover. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, Vol. 32. Nr. 5. Pp. 2307-2329. DOI: <https://doi-org.eur.idm.oclc.org/10.1108/AAAJ-08-2018-3638>
- Deephouse, D.L., Carter, S.M. (2005) An Examination of Differences Between Organizational Legitimacy and Organizational Reputation. *Journal of Management Studies*, Vol. 42, Nr. 2. DOI: <https://doi.org/10.1111/J.1467-6486.2005.00499.X>
- Dowling, J., Pfeffer, J. (1975) Organizational Legitimacy: Social Values and Organizational Behaviour. *The Pacific Sociological Review*, Vol. 18, Nr. 1. Pp 122 -136. DOI: <https://doi.org/10.2307/1388226>
- Faul, F., Erdfelder, E., Buchner, A., & Lang, A.G. (2009). Statistical power analyses using G*Power 3.1: Tests for correlation and regression analyses. *Behavior Research Methods*, Vol. 41. Pp 1149 - 1160. DOI: <https://doi.org/10.3758/BRM.41.4.1149>
- Faulkner, N., Kaufmann S. (2017) Avoiding Theoretical Stagnation: A Systematic Review and Framework for Measuring Public Value. *Research and Evaluation*, Vol. 77, Nr. 1. Pp 69-86. DOI: <https://doi.org/10.1111/1467-8500.12251>
- Field, A. (2017) *Discovering Statistics Using SPSS* (5e ed.). Sage publications, LTD.
- Fine Licht, de J. (2019) The Role of Transparency in Auditing. *Financial Accounting & Management*, Vol. 35. Pp. 233-245. DOI: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/faam.12193>

- Fine Licht, de J., Naurin, D., Esaiasson, P., Gilljam, M. (2012) When Does Transparency Generate Legitimacy? Experimenting on a Context-Bound Relationship. *Governance: An international Journal of Policy, Administration and Institutions*. Vol. 27. Nr. 1. Pp. 111-134. DOI: <https://doi-org.eur.idm.oclc.org/10.1111/gove.12021>
- Gershtenson, J. & Plane, D.L. (2007) *Trust in Government*. 2006 American National Election Studies Pilot Report. URL: <https://electionstudies.org/papers-documents/pilot-study-reports/>
- Gravetter, F.J., Wallnau, L.B. (2015) *Statistics for the Behavioral Sciences*. (10e ed.) Cengage Learning
- Grimmelikhuijsen, S., Bouwman, R., Vries, de, F. (2020) *Vergroot transparantie vertrouwen in het toezicht – Een onderzoek naar het beeld van burgers van de drie sectoren en toezichthouders*. Den Haag, Nederland: Boom Criminologie
- Grimmelikhuijsen, S., Knies, E. (2017) Validating a scale for citizen trust in government organizations. *International Review of Administrative Sciences*, Vol. 83. Pp. 583 – 601. DOI: <https://doi.org/10.1177%2F0020852315585950>
- Grimmelikhuijsen, S., Herkes, F., Leistikow, I., Verkroost, J., Vries, de, F., Zijlstra, W.G. (2019) Can decision transparency increase citizen trust in regulatory agencies? Evidence from a representative survey experiment. *Regulation & Governance*, Vol. 15. Pp. 17 -31. DOI: <https://doi.org/10.1111/rego.12278>
- Grimmelikhuijsen, S., Meijer, J.A. (2012) Effects of Transparency on the Perceived Trustworthiness of a Government Organization: Evidence from an Online Experiment. *Journal of Public Administration Research and Theory*. Vol. 34, Nr. 1. Pp. 137-157. DOI: <https://doi-org.eur.idm.oclc.org/10.1093/jopart/mus048>
- Grimmelikhuijsen, S., Porumbescu, G., Im, T. (2013) The Effect of Transparency on Trust in Government: A Cross-National Comparative Experiment. *Public Administration Review*. Vol. 73. Nr. 4. Pp. 575-586. DOI: <https://doi-org.eur.idm.oclc.org/10.1111/puar.12047>
- Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) (2018) *Stookolie voor zeeschepen & Autobrandstoffen voor West-Afrika - Blended in the Netherlands*. Geraadpleegd van: <https://www.ilent.nl/documenten/rapporten/2018/07/04/onderzoeken-van-de-ilt-stookolie-voor-zeeschepen-en-autobrandstoffen-voor-west-afrika>
- Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) (Onbekend) *Over de ILT*. Geraadpleegd van: <https://www.ilent.nl/over-ilt>
- Janssen, M., & Helbig, N. (2016) Innovating and changing the policy-cycle: Policy-makers be prepared!. *Government Information Quarterly*, Vol. 35. Pp. 99 – 105. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.giq.2015.11.009>
- Kasdorp, A. (2017). Between Scylla and Charybdis: Tension Areas and Missions in Light of Harmful but Legal Corporate Behavior. *Tijdschrift voor Toezicht*. Vol. 7, Nr. 2. Pp 29 – 48. DOI: <https://ssrn-com.eur.idm.oclc.org/abstract=2851405>
- Meijer, A. (28 januari 2016). Interieur Scheepvaartmuseum grote zaal tijdens EU2016 [Foto]. Geraadpleegd van: www.mediatheekrijksoverheid.nl
- Mertens, F.J.H. (2015) *Het overheidstoezicht in het rapport van de Enquêtecommissie Fyra: 'De reiziger in de kou'*. Nederlandse School voor Openbaar Bestuur. URL: <https://www.nsob.nl/denktank/overzicht-van-publicaties/het-overheidstoezicht-het-rapport-van-de-enquetecommissie-fyra>

- Minister-President [M. Rutte] (2021, 15 januari) Kabinetsreactie rapport 'Ongekend onrecht'. [Kamerbrief]. Geraadpleegd van: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2021/01/15/kamerbrief-met-reactie-kabinet-op-rapport-ongekend-onrecht>
- Porumbescu, G.A., Cucciniello, M., Lindeman, M.I.H., Ceka, E. (2017) Can Transparency Foster More Understanding and Compliant Citizens?. *Public Administration Review*, Vol. 77, Nr. 6. Pp. 840 – 850. DOI: <https://doi.org/10.1111/puar.12790>
- Porumbescu, G.A., Grimmelikhuijsen, S. (2018) Linking Decision-Making Procedures to Decision Acceptance and Citizen Voice: Evidence From Two Studies. *American Review of Public Administration*, Vol. 48, Nr. 8. Pp. 902-914. DOI: <https://doi.org/10.1177/0275074017734642>
- Savall, H., Zardet, V. (2014) Action research and intervention research in the French landscape of organizational research. *International Journal of Organizational Analysis* Vol. 22 Nr. 4. pp. 551 – 572. DOI: <https://doi.org/10.1108/IJOA-06-2013-0675>
- Scharpf, F.W. (1999) *Governing in Europe: Effective and Democratic?* Oxford, Verenigd Koninkrijk: Oxford University Press.
- Strebel, M.A., Kubler, D., Marcinkowski, F. (2019) The importance of input and output legitimacy in democratic governance: Evidence from a population-based survey experiment in four West European countries. *European Journal of Political Research*, Vol. 58. Pp. 488 – 513. DOI: <https://doi.org/10.1111/1475-6765.12293>
- Vries, F. de., Zijlstra, W., & Grimmelikhuijsen, S. (2017). Wat is het effect van transparante toezichthouders op het vertrouwen van de burger? Een experimentele studie. *Beleid En Maatschappij*, Vol. 44, Nr. 1. Pp. 5-26.
- Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) (2013) *Toezen op Publieke belangen – naar een verruimd perspectief op Rijkstoezicht*. Geraadpleegd van: <https://www.wrr.nl/publicaties/rapporten/2013/09/09/toezien-op-publieke-belangen.-naar-een-verruimd-perspectief-op-rijkstoezicht>
- Woodward, D.G., Edwards, P., Birkin, F. (1996) Organizational Legitimacy and Stakeholder Information Provision. *British Journal of Management*, Vol. 7. Pp. 329 – 347.

Bijlagen

<u>Bijlage 1:</u>	<u>Vertaling van de schaal voor organisatie- en kwestielegitimiteit</u>
<u>Bijlage 2:</u>	<u>De vragenlijst van het vignettenexperiment</u>
<u>Bijlage 4:</u>	<u>Topiclijst & analysecodes interviews</u>
<u>Bijlage 4:</u>	<u>Oproepen van Social Media om respondenten te werven</u>
<u>Bijlage 5:</u>	<u>De verwijderde respons van het vignettenexperiment</u>
<u>Bijlage 6:</u>	<u>De Cronbach's alpha van de gebruikte schalen</u>
<u>Bijlage 7:</u>	<u>Homogeniteit van de steekproef per vignet</u>
<u>Bijlage 8:</u>	<u>Correlatietabel</u>
<u>Bijlage 9:</u>	<u>Normaalverdeling van de errors</u>
<u>Bijlage 10:</u>	<u>Omschrijving voldaan aan voorwaarden ANOVA</u>
<u>Bijlage 11:</u>	<u>Borging van privacy</u>

Bijlage 1: De vertaling van de schaal van Chung et al (2016) voor organisatie- en kwestielegitimiteit

De originele schaal	Rechtstreekse vertaling van de schaal	Vertaling naar context onderzoek
<i>Issue legitimacy</i>	<i>Kwestielegitimiteit</i>	<i>Kwestielegitimiteit</i>
<i>I1. I have a positive opinion about advertisements for prescription drugs</i>	<i>K1. Ik heb een positieve mening over reclames voor geneesmiddelen op recept</i>	<i>K1. Ik heb een positieve mening over deze aanpak</i>
<i>I2. Prescription drug advertisements have helped me</i>	<i>K2. Reclames voor geneesmiddelen op recept hebben mij geholpen</i>	<i>K2. Deze aanpak ligt in lijn met mijn belangen</i>
<i>I3. Prescription drug advertisements have helped other people I know</i>	<i>K3. Reclames voor geneesmiddelen op recept hebben bekenden van mij geholpen</i>	<i>K3. Deze aanpak verbetert de naleving van geldende wet- en regelgeving op de brandstofmarkt</i>
<i>I4. Prescription drug advertisements help people learn about the symptoms for different medical problems</i>	<i>K4. Reclames voor geneesmiddelen op recept helpen mensen bij het leren over de symptomen van verschillende medische problemen</i>	<i>K4. Deze aanpak vermindert de gezondheids- en milieurisico's van de brandstofmarkt</i>
<i>I5. I think that any problems associated with prescription drug advertisements could be solved</i>	<i>K5. Ik denk dat alle problematiek van reclames voor geneesmiddelen op recept opgelost kunnen worden.</i>	<i>K5. Ik denk dat de gezondheids- en milieuproblematiek van de brandstofmarkt opgelost kan worden</i>
<i>I6. Overall, the benefits from prescription drug advertisements outweigh the problems</i>	<i>K6. Alles tegen elkaar afgewogen, wegen de voordelen van reclames voor geneesmiddelen op recept op tegen de nadelen.</i>	<i>K6. Alles tegen elkaar afgewogen, wegen de gezondheids- en milieu- voordelen van deze aanpak zwaarder dan de economische nadelen voor bedrijven.</i>
<i>Organizational legitimacy</i>	<i>Organisatielegitimiteit</i>	<i>Organisatielegitimiteit</i>
<i>O1. I have a positive opinion about prescription drug companies</i>	<i>O.1. Ik heb een positieve mening over bedrijven die geneesmiddelen op recept produceren</i>	<i>O1. Ik heb een positieve mening over de ILT</i>
<i>O2. I believe that the prescription drug companies follow government regulations</i>	<i>O.2. Ik geloof dat bedrijven die geneesmiddelen op recept produceren wet- en regelgeving naleven</i>	<i>O2. Ik geloof dat de ILT geldende wet- en regelgeving handhaaft</i>
<i>O3. The prescription drug companies do a good job making their drugs</i>	<i>O.3. De bedrijven die geneesmiddelen op recept produceren doen dat goed</i>	<i>O3. De ILT voert haar taken goed uit</i>
<i>O4. I think that the prescription drug companies are honest</i>	<i>O.4. Ik denk dat bedrijven die geneesmiddelen op recept produceren eerlijk zijn</i>	<i>O4. Ik denk dat de ILT eerlijk is</i>
<i>O5. I think that the prescription drug industry is a necessary part of our society</i>	<i>O.5. Ik denk dat de bedrijven die geneesmiddelen op recept produceren van onmisbaar belang zijn voor onze samenleving.</i>	<i>O5. Ik denk dat het toezicht en handhaving door de ILT van onmisbaar belang is voor onze samenleving</i>

Bijlage 2: De vragenlijst van het vignettenexperiment

African blends

Start van blok: Introductie

Uw mening over de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT).

Deze vragenlijst heeft het doel om uw mening in beeld te brengen over de ILT op basis van twee teksten. De vragenlijst bestaat uit meerdere stappen, telkens als u op 'volgende' drukt gaat u door naar de volgende stap. De vragenlijst duurt ongeveer 8 minuten.

Deelname uitgesloten voor werknemers van de ILT en minderjarigen

Werknemers van de ILT en minderjarigen zijn uitgesloten van deelname aan dit onderzoek. Als u minderjarig bent of bij de ILT werkt mag u deze vragenlijst niet invullen.

De teksten in dit onderzoek zijn fictief

De teksten zijn gebaseerd op waargebeurde gebeurtenissen. De teksten zijn geen volledige weergave van de werkelijkheid en zijn opgesteld voor dit onderzoek.

Uw antwoorden worden anoniem verwerkt

De resultaten worden anoniem en volgens AVG-richtlijnen verwerkt. De door u gegeven antwoorden zijn niet te herleiden naar u als persoon. U kunt op ieder moment van de vragenlijst stoppen zonder dat dit voor u consequenties heeft. De dataset wordt beveiligd opgeslagen.

Onderzoeker en contactgegevens

Jeroen Lehrian voert dit onderzoek uit om zijn masteropleiding Bestuurskunde aan de Erasmus Universiteit Rotterdam af te sluiten. Als u vragen heeft over deze vragenlijst kunt u contact opnemen met Jeroen. Dit kan per mail via Jeroen.Lehrian@ilent.nl en telefonisch via 06-31104645.

Bevestig uw deelname:

Door hierop te klikken bevestig ik mijn deelname aan het onderzoek en geef ik toestemming voor de verwerking van mijn antwoorden.

Pagina-einde

Einde blok: Introductie

Start van blok: Voorkennis

In hoeverre weet u al iets over...

	Weet ik niets van	Weet ik weinig van	Weet ik redelijk veel van	Weet ik veel van
De Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT)?	☐	☐	☐	☐
De gezondheids- en milieurisico's van autobrandstoffen?	☐	☐	☐	☐

Einde blok: Voorkennis

Start van blok: Intro casus

Hieronder leest u de casus die in dit onderzoek centraal staat. U kunt deze tekst na deze stap niet meer lezen. Lees de tekst zorgvuldig, want deze informatie helpt u bij het beantwoorden van de vragen.

African blends

African Blends zijn autobrandstoffen bestemd voor West-Afrika die chemische stoffen bevatten. Deze chemische stoffen ontstaan tijdens de productie van autobrandstoffen of als bijproduct van de petrochemie. African Blends bevatten meer chemische stoffen dan in de EU is toegestaan. Bij het samenstellen van African Blends worden de ruimere brandstofnormen van West-Afrikaanse landen aangehouden. Zo bevatten sommige African Blends 300x meer chemische stoffen dan Europese brandstoffen. De hoeveelheid chemische stoffen in African Blends kan ernstige gezondheids- en milieuschade veroorzaken in West-Afrika.

Pagina-einde

Start van blok: 1. controle

Tekst en vragen

Lees eerst de tekst en beantwoord daarna de vragen.

Tekst

Een gedeelte van de African Blends ontstaat in Nederlandse olieterminals. In Nederland heeft de Inspectie Leefomgeving en Transport de taak om toezicht te houden op de naleving van Europese wetgeving voor chemische stoffen in autobrandstoffen (zoals African Blends). De Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) werkt dagelijks aan veiligheid, vertrouwen en duurzaamheid in transport, infrastructuur, milieu en wonen.

Vragen

De stellingen gaan over hoe u de aanpak van African Blends en de ILT beoordeelt. Geef aan in hoeverre u het eens bent met de stellingen op basis van de informatie uit de tekst. Doe dit ook als u de informatie als ontoereikend ervaart om een volledig beeld te vormen van de aanpak of de ILT.

Vragen over de aanpak van de ILT

	Volledig mee oneens	Enigszins mee oneens	Niet mee eens en niet mee oneens	Enigszins mee eens	Volledig mee eens
Ik heb een positieve mening over de aanpak van de ILT	☐	☐	☐	☐	☐
De aanpak van de ILT ligt in lijn met mijn belangen	☐	☐	☐	☐	☐
Ik denk dat de aanpak van de ILT de naleving van geldende wet- en regelgeving op de brandstofmarkt verbetert	☐	☐	☐	☐	☐
Ik denk dat de aanpak van de ILT de gezondheids- en milieurisico's van de brandstofmarkt vermindert	☐	☐	☐	☐	☐
Ik denk dat de gezondheids- en milieuproblematiek van de brandstofmarkt opgelost kan worden	☐	☐	☐	☐	☐
Als ik alles tegen elkaar afweeg, wegen de gezondheids- en milieu- voordelen van de aanpak van de ILT zwaarder dan de economische nadelen voor bedrijven	☐	☐	☐	☐	☐

Vragen over de ILT

	Volledig mee oneens	Enigszins mee oneens	Niet mee eens en niet mee oneens	Enigszins mee eens	Volledig mee eens
Ik heb een positieve mening over de ILT	☐	☐	☐	☐	☐
Ik geloof dat de ILT geldende wetten en regelgeving handhaaft	☐	☐	☐	☐	☐
De ILT voert haar taken goed uit	☐	☐	☐	☐	☐
Ik denk dat de ILT eerlijk is	☐	☐	☐	☐	☐
Vul hier 'volledig mee eens' in om te bevestigen dat u oplet	☐	☐	☐	☐	☐
Ik denk dat het toezicht en handhaving door de ILT van onmisbaar belang is voor onze samenleving	☐	☐	☐	☐	☐

Einde blok: 1. controle

Start van blok: Tussenbericht: opletten

U krijgt in de volgende stap een andere tekst te lezen over de ILT en haar aanpak van African Blends. Deze tekst lijkt op de vorige tekst.

De vragen die u beantwoordt over de tweede tekst zijn hetzelfde als bij de eerste tekst. Het is belangrijk dat u bij de beantwoording de tweede tekst in gedachte houdt.

Ik heb het begrepen

Pagina-einde

Start van blok: 2. Output

Tekst en vragen

Lees eerst de tekst en beantwoord daarna de vragen.

Tekst

Een gedeelte van de African Blends ontstaat in Nederlandse olieterminals. In Nederland heeft de ILT de taak om toezicht te houden op de naleving van Europese wetgeving voor chemische stoffen in autobrandstoffen (zoals African Blends). De ILT maakte afspraken over de naleving van Europese wetgeving voor chemische stoffen bij African Blends met de Vereniging van Nederlandse tanksopslagbedrijven (de VOTOB) en rapporteerde haar bevindingen over African Blends in een signaalrapportage.

Vragen

De stellingen gaan over hoe u de aanpak van African Blends en de ILT beoordeelt. Geef aan in hoeverre u het eens bent met de stellingen op basis van de informatie uit de tekst. Doe dit ook als u de informatie als ontoereikend ervaart om een volledig beeld te vormen van de aanpak of de ILT.

Vragen over de aanpak van de ILT

	Volledig mee oneens	Enigszins mee oneens	Niet mee eens en niet mee oneens	Enigszins mee eens	Volledig mee eens
Ik heb een positieve mening over de aanpak van de ILT	☐	☐	☐	☐	☐
De aanpak van de ILT ligt in lijn met mijn belangen	☐	☐	☐	☐	☐
Ik denk dat de aanpak van de ILT de naleving van geldende wet- en regelgeving op de brandstofmarkt verbetert	☐	☐	☐	☐	☐
Ik denk dat de aanpak van de ILT de gezondheids- en milieurisico's van de brandstofmarkt vermindert	☐	☐	☐	☐	☐
Ik denk dat de gezondheids- en milieuproblematiek van de brandstofmarkt opgelost kan worden	☐	☐	☐	☐	☐
Als ik alles tegen elkaar afweeg, wegen de gezondheids- en milieu- voordelen van de aanpak van de ILT zwaarder dan de economische nadelen voor bedrijven	☐	☐	☐	☐	☐

Vragen over de ILT

	Volledig mee oneens	Enigszins mee oneens	Niet mee eens en niet mee oneens	Enigszins mee eens	Volledig mee eens
Ik heb een positieve mening over de ILT	☐	☐	☐	☐	☐
Ik geloof dat de ILT geldende wetten en regelgeving handhaaft	☐	☐	☐	☐	☐
De ILT voert haar taken goed uit	☐	☐	☐	☐	☐
Ik denk dat de ILT eerlijk is	☐	☐	☐	☐	☐
Ik denk dat het toezicht en handhaving door de ILT van onmisbaar belang is voor onze samenleving	☐	☐	☐	☐	☐

Pagina-einde

Einde blok: 2. Output

Start van blok: 3. Outcome sector

Tekst en vragen

Lees eerst de tekst en beantwoord daarna de vragen.

Tekst

Een gedeelte van de African Blends ontstaat in Nederlandse olieterminals. In Nederland heeft de ILT de taak om toezicht te houden op de naleving van Europese wetgeving voor chemische stoffen in autobrandstoffen (zoals African Blends). De ILT maakte afspraken met de Vereniging van Nederlandse tanksopslagbedrijven (de VOTOB), waardoor hun leden ervoor zorgen dat minder schadelijke stoffen worden toegevoegd aan African Blends.

Vragen

De stellingen gaan over hoe u de aanpak van African Blends en de ILT beoordeelt. Geef aan in hoeverre u het eens bent met de stellingen op basis van de informatie uit de tekst. Doe dit ook als u de informatie als ontoereikend ervaart om een volledig beeld te vormen van de aanpak of de ILT.

Vragen over de aanpak van de aanpak van de ILT

	Volledig mee oneens	Enigszins mee oneens	Niet mee eens en niet mee oneens	Enigszins mee eens	Volledig mee eens
Ik heb een positieve mening over de aanpak van de ILT	☐	☐	☐	☐	☐
De aanpak van de ILT ligt in lijn met mijn belangen	☐	☐	☐	☐	☐
Ik denk dat de aanpak van de ILT de naleving van geldende wet- en regelgeving op de brandstofmarkt verbetert	☐	☐	☐	☐	☐
Ik denk dat de aanpak van de ILT de gezondheids- en milieurisico's van de brandstofmarkt vermindert	☐	☐	☐	☐	☐
Ik denk dat de gezondheids- en milieuproblematiek van de brandstofmarkt opgelost kan worden	☐	☐	☐	☐	☐
Als ik alles tegen elkaar afweeg, wegen de gezondheids- en milieu- voordelen van de aanpak van de ILT zwaarder dan de economische nadelen voor bedrijven	☐	☐	☐	☐	☐

Vragen over de ILT

	Volledig mee oneens	Enigszins mee oneens	Niet mee eens en niet mee oneens	Enigszins mee eens	Volledig mee eens
Ik heb een positieve mening over de ILT	☐	☐	☐	☐	☐
Ik geloof dat de ILT geldende wetten en regelgeving handhaaft	☐	☐	☐	☐	☐
De ILT voert haar taken goed uit	☐	☐	☐	☐	☐
Ik denk dat de ILT eerlijk is	☐	☐	☐	☐	☐
Ik denk dat het toezicht en handhaving door de ILT van onmisbaar belang is voor onze samenleving	☐	☐	☐	☐	☐

Pagina-einde

Start van blok: 4. Outcome samenleving

Tekst en vragen

Lees eerst de tekst en beantwoord daarna de vragen.

Tekst

Een gedeelte van de African Blends ontstaat in Nederlandse olieterminals. In Nederland heeft de ILT de taak om toezicht te houden op de naleving van Europese wetgeving voor chemische stoffen in autobrandstoffen (zoals African Blends). De ILT droeg met haar signaalrapport over African Blends bij aan het ontstaan van strengere regelgeving in West-Afrika, waardoor de gezondheids- en milieuschade African Blends afneemt.

Vragen

De stellingen gaan over hoe u de aanpak van African Blends en de ILT beoordeelt. Geef aan in hoeverre u het eens bent met de stellingen op basis van de informatie uit de tekst. Doe dit ook als u de informatie als ontoereikend ervaart om een volledig beeld te vormen van de aanpak of de ILT.

Vragen over de aanpak van de ILT

	Volledig mee oneens	Enigszins mee oneens	Niet mee eens en niet mee oneens	Enigszins mee eens	Volledig mee eens
Ik heb een positieve mening over deze de aanpak van de ILT	☐	☐	☐	☐	☐
De aanpak van de ILT ligt in lijn met mijn belangen	☐	☐	☐	☐	☐
Ik denk dat de aanpak van de ILT de naleving van geldende wet- en regelgeving op de brandstofmarkt verbetert	☐	☐	☐	☐	☐
Ik denk dat de aanpak van de ILT de gezondheids- en milieurisico's van de brandstofmarkt vermindert	☐	☐	☐	☐	☐
Ik denk dat de gezondheids- en milieuproblematiek van de brandstofmarkt opgelost kan worden	☐	☐	☐	☐	☐
Als ik alles tegen elkaar afweeg, wegen de gezondheids- en milieu- voordelen van de aanpak van de ILT zwaarder dan de economische nadelen voor bedrijven	☐	☐	☐	☐	☐

Vragen over de ILT

	Volledig mee oneens	Enigszins mee oneens	Niet mee eens en niet mee oneens	Enigszins mee eens	Volledig mee eens
Ik heb een positieve mening over de ILT	☐	☐	☐	☐	☐
Ik geloof dat de ILT geldende wet- ten regelgeving handhaaft	☐	☐	☐	☐	☐
De ILT voert haar taken goed uit	☐	☐	☐	☐	☐
Ik denk dat de ILT eerlijk is	☐	☐	☐	☐	☐
Ik denk dat het toezicht en handhaving door de ILT van onmisbaar belang is voor onze samenleving	☐	☐	☐	☐	☐

Pagina-einde

Einde blok: 4. Outcome samenleving

Start van blok: Controlevariabelen

Wat is uw geboortjaar?

Wat is uw sekse?

- Man
- Vrouw
- Ik kan mij niet in een van de bovenstaande categorieën plaatsen

Wat is uw hoogst afgeronde opleidingsniveau?

- Basisonderwijs
- Voortgezet onderwijs (VMBO, HAVO, VWO)
- Middelbaar Beroepsonderwijs (MBO)
- Bachelor (HBO, WO)
- Master (HBO, WO)
- PhD (doctor)
- Anders, namelijk: _____

Heeft u op dit moment werk of studeert u?

Ik werk

Ik studeer

Ik werk en studeer niet

In welke sector werkt u?

- Bij een overheidsorganisatie. (Bijv. Rijksoverheid, provincies, gemeenten)
- Non-profitsector (Bijv. het onderwijs of een vereniging)
- Commerciële sector (Bijv. de Albert Heijn of Unilever)
- Ondernemer (Bijv. ZZP'er)
- Anders: _____

In welke sector zou u willen werken?

- Bij een overheidsorganisatie. (Bijv. Rijksoverheid, provincies, gemeenten)
 - Non-profitsector (Bijv. het onderwijs of een vereniging)
 - Commerciële sector (Bijv. de Albert Heijn of Unilever)
 - Ondernemer (Bijv. ZZP'er)
 - Anders: _____
-

Beantwoord de stellingen over uw vertrouwen in de overheid

	Bijna nooit	Soms	Regelmatig	Vaak	Bijna altijd
Vertrouwt u erop dat de overheid besluiten op een eerlijke manier maakt?	☐	☐	☐	☐	☐
Vertrouwt u erop dat de overheid handelt in het landsbelang?	☐	☐	☐	☐	☐

In de politiek wordt wel eens gesproken over conservatief en progressief. Waar zou u uzelf plaatsen op een schaal van conservatief (1) naar progressief (9)?

- 1 Conservatief
 - 2
 - 3
 - 4
 - 5 Neutraal
 - 6
 - 7
 - 8
 - 9 Progressief
-

In de politiek wordt wel eens gesproken over rechts en links. Waar zou u uzelf plaatsen op een schaal van rechts (1) naar links (9)?

- 1 Rechts
- 2
- 3
- 4
- 5 Centrum
- 6
- 7
- 8
- 9 Links

Einde blok: Controlevariabelen

Start van blok: slotbericht

Hartelijke dank voor uw deelname, helpt u mij nog verder?

Door de link naar deze vragenlijst met zoveel mogelijk mensen te delen, vergroot u uw bijdrage aan dit onderzoek. Dit onderzoek vereist tenminste 500 respondenten en daarom heb ik uw hulp nodig. U kunt helpen door de vragenlijst te delen met anderen:

U kunt de vragenlijst delen door de link uit de adresbalk te kopiëren en deze aan een ander te versturen.

Meer informatie over dit onderzoek

Gedurende deze vragenlijst kreeg u twee teksten te zien. De eerste tekst gaf geen informatie over de aanpak van African Blends door de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT). De tweede tekst gaf wel informatie over de aanpak van African Blends door de ILT. De eerste tekst bevat geen vorm van transparantie, de tweede tekst wel. De vragen die u beantwoordden gaan over de legitimiteit van de ILT en haar aanpak.

Dit onderzoek levert waardevolle informatie op voor de wetenschap en de maatschappij. Wetenschappelijk gezien helpt deze vragenlijst om te duiden welke invloed transparantie heeft op legitimiteit. Maatschappelijk gezien helpt deze informatie (publieke) organisaties (zoals de ILT) om op de juiste manier transparant te zijn over haar werkzaamheden en effecten.

Contactgegevens

Voor opmerkingen of vragen over deze vragenlijst kunt u contact opnemen met Jeroen Lehrian via email: JeroenLehrian@ilent.nl of telefonisch via: 06-31104645

Einde blok: slotbericht

Bijlage 3: Topiclijst & analysecodes interviews

Topiclijst kwalitatieve duiding		
Topic #	Topic	Mogelijke vragen
1	<i>Het effect van transparantie op legitimiteit</i>	Hoe denkt u dat transparantie publieke organisaties helpt?
		Speelt transparantie een rol bij het verkrijgen van steun voor het bestaan van publieke organisaties?
		Speelt transparantie een rol bij het verkrijgen van steun voor de aanpak van kwesties door publieke organisaties?
		Kunt u een voorbeeld noemen?
		Herkent u zich in deze definities en vormen van transparantie en legitimiteit (laat definities en vormen zien)?
2	<i>De voorkeur voor een bepaalde vorm van output- en/of outcome-transparantie via de vignetten</i>	(Laat de casuïstiek en transparantievignetten zien die in het vignettenexperiment gebruikt worden)
		Van welk vignet denkt u dat deze het beste werk voor een organisatie om haar steun te vergroten?
		Waarom denkt u dat dit vignet het beste werkt?
		Wat zijn de voor- en nadelen van de drie vignetten?
		Zou een combinatievorm van de informatie uit deze vignetten beter werken?
3	<i>Mogelijke verklaring voor de uitkomsten van het vignettenexperiment</i>	(Laat eerst de uitkomsten van het experiment zien a.d.h.v. de hypothesen én de staafdiagrammen)
		Wat vindt u van deze uitkomsten?
		Waarom denkt u dat deze uitkomsten zo zijn?
		Wat is een mogelijke verklaring voor deze uitkomsten?

Gebruikte codes voor analyse kwalitatieve duiding		
Topic #	Topic	Gebruikte codes
1	<i>Het effect van transparantie op legitimiteit</i>	Toelichting op het effect
		Reden van het effect
		Voorbeeld
2	<i>De voorkeur voor een bepaalde vorm van output- en/of outcome-transparantie via de vignetten</i>	Voorkeur 1, 2, 3
		Reden voorkeur
		Taakomschrijving ILT
3	<i>Mogelijke verklaring voor de uitkomsten van het vignettenexperiment</i>	Onderbouwing vooraf
		Combinatie 2 & 3
		Moreel juist

Bijlage 4: Oproepen op social media om respondenten te werven

Eerste oproep op LinkedIn in persoonlijk netwerk (7 mei 2021):

Jeroen Lehrian
Master student Bestuurskunde aan de Erasmus Universiteit / Afstudeerstage ...
1 mnd •

* Vul via onderstaande link de vragenlijst in en help mij afstuderen *

In deze vragenlijst lees je twee teksten waarna je via vragen jouw mening geeft. Lees en beantwoord de vragen zorgvuldig. Het duurt hooguit 8 minuten om de vragenlijst in te vullen.

Velen van jullie heb ik leren kennen tijdens mijn studie bestuurskunde, op de werkvloer of tussen de collegebanken – maar nu komt het einde van mijn studie in zicht. Met het onderzoek achter deze vragenlijst sluit ik mijn masterstudie Bestuurskunde aan de Erasmus Universiteit af. Om voldoende respondenten te verzamelen, reken ik op jouw hulp!

Je kan mij nog verder helpen door:

- * Dit bericht met je eigen netwerk te delen
- * De link van de vragenlijst met zoveel mogelijk mensen te delen

Alvast hartstikke bedankt.

<https://lnkd.in/dpxUXrq>

Vragenlijst African blends
erasmusuniversity.eu.qualtrics.com • Leestijd: 1 minuten
Help mij met afstuderen: vul de vragenlijst in én deel deze link!

Eerste oproep op Facebook verspreid in persoonlijk netwerk (7 mei 2021):

Jeroen Lehrian
7 mei •

Beste facebookvrienden,
Help mij door de vragenlijst via onderstaande link in te vullen!

In deze vragenlijst lees je twee teksten waarna je via vragen jouw mening geeft. Lees en beantwoord de vragen zorgvuldig. Het duurt hooguit 8 minuten om de vragenlijst in te vullen

Omdat ik heel veel respondenten nodig heb, kan ik al jullie hulp gebruiken om de vragenlijst verder te verspreiden. Je kan helpen door:

- > Dit bericht op jouw facebookpagina te delen!
- > De link van de vragenlijst met zoveel mogelijk mensen te delen!

De resultaten van het onderzoek verwerk ik in mijn scriptie, waarmee ik hopelijk mijn masterstudie Bestuurskunde aan de Erasmus Universiteit afsluit.

Alvast hartstikke bedankt voor jouw hulp!

ERASMUSUNIVERSITY.EU.QUALTRICS.COM
Vragenlijst African blends

Oroep verspreid via WhatsApp in het persoonlijke netwerk (7 mei 2021):

Tweede oproep op LinkedIn in persoonlijk netwerk (10 mei 2021):

The image shows a LinkedIn post by Jeroen Lehrian. At the top left is a circular profile picture of a man with glasses. To the right of the picture is the name 'Jeroen Lehrian' and a three-dot menu icon. Below the name is the text 'Master student Bestuurskunde aan de Erasmus Universiteit / Afstudeerstage ...' and '1 mnd' with a clock icon. The main text of the post is:

Dit weekend ging het aantal respondenten op mijn vragenlijst als een trein! Heb jij de vragenlijst nog niet ingevuld? Doet dit dan nu via onderstaande link!

<https://lnkd.in/dpxUXrq>

Zo'n 150 mensen vulden de vragenlijst al in. Dit is een goede start, maar om voldoende 'statistische power' te verkrijgen heb ik meer respondenten nodig. Dus:

1. Vul de vragenlijst in
2. Verstuur de link aan zoveel mogelijk mensen
3. Deel dit bericht met jouw netwerk

De vragenlijst bestaat uit twee teksten waarna je via vragen jouw mening geeft. Eerdere respondenten deden ongeveer 5 minuten over de vragenlijst. Met de resultaten van de vragenlijst verwerk ik in mijn masterscriptie Bestuurskunde.

Ter afsluiting nog een shoutout naar de mensen die de vragenlijst al invulden, verstuurd en deelden: jullie zijn geweldig en geven mij het vertrouwen dat het afstuderen gaat lukken, dank!

En ook alvast dank voor diegenen die mij nog gaan helpen met de vragenlijst.

The image is a photograph of Jeroen Lehrian, the author of the post. He is a man with glasses, wearing a dark blue jacket over a white t-shirt. He is standing in a grassy field. In the background, there is a yellow and blue train on tracks, with power lines and trees under a blue sky with white clouds.

Bijlage 5: Verwijderde respondenten

In totaliteit is vooraf aan de analyses de respons op het vignettenexperiment van de volgende 5 respondenten verwijderd. Deze respondenten hadden een zeer korte invultijd, vulden telkens hetzelfde antwoord in én beantwoordde de attentiecontrole foutief.

#.respondent	Invultijd (sec.)	Antwoordtendens (sd)	Attentiecontrole
16	114	0,00	Foutief
193	141	0,00	Foutief
223	105	0,00	Foutief
270	111	0,00	Foutief
314	131	0,00	Foutief

Bijlage 6: Cronbach's alpha's van de gebruikte schalen

Variabele	Cronbach's alpha (N. of items)
Politiek vertrouwen	0,84 (2)
Bij vignet:	
Kwestielegitimiteit	Controlevignet 0,75 (6)
Organisatielegitimiteit	Controlevignet 0,80 (5)
Kwestielegitimiteit	Outputtransparantie 0,80 (6)
Organisatielegitimiteit	Outputtransparantie 0,83 (5)
Kwestielegitimiteit	Output- en outcome op sectorniveau transparantie 0,79 (6)
Organisatielegitimiteit	Output- en outcome op sectorniveau transparantie 0,85 (5)
Kwestielegitimiteit	Output- en outcome op samenlevingsniveau transparantie 0,78 (6)
Organisatielegitimiteit	Output- en outcome op samenlevingsniveau transparantie 0,82 (5)

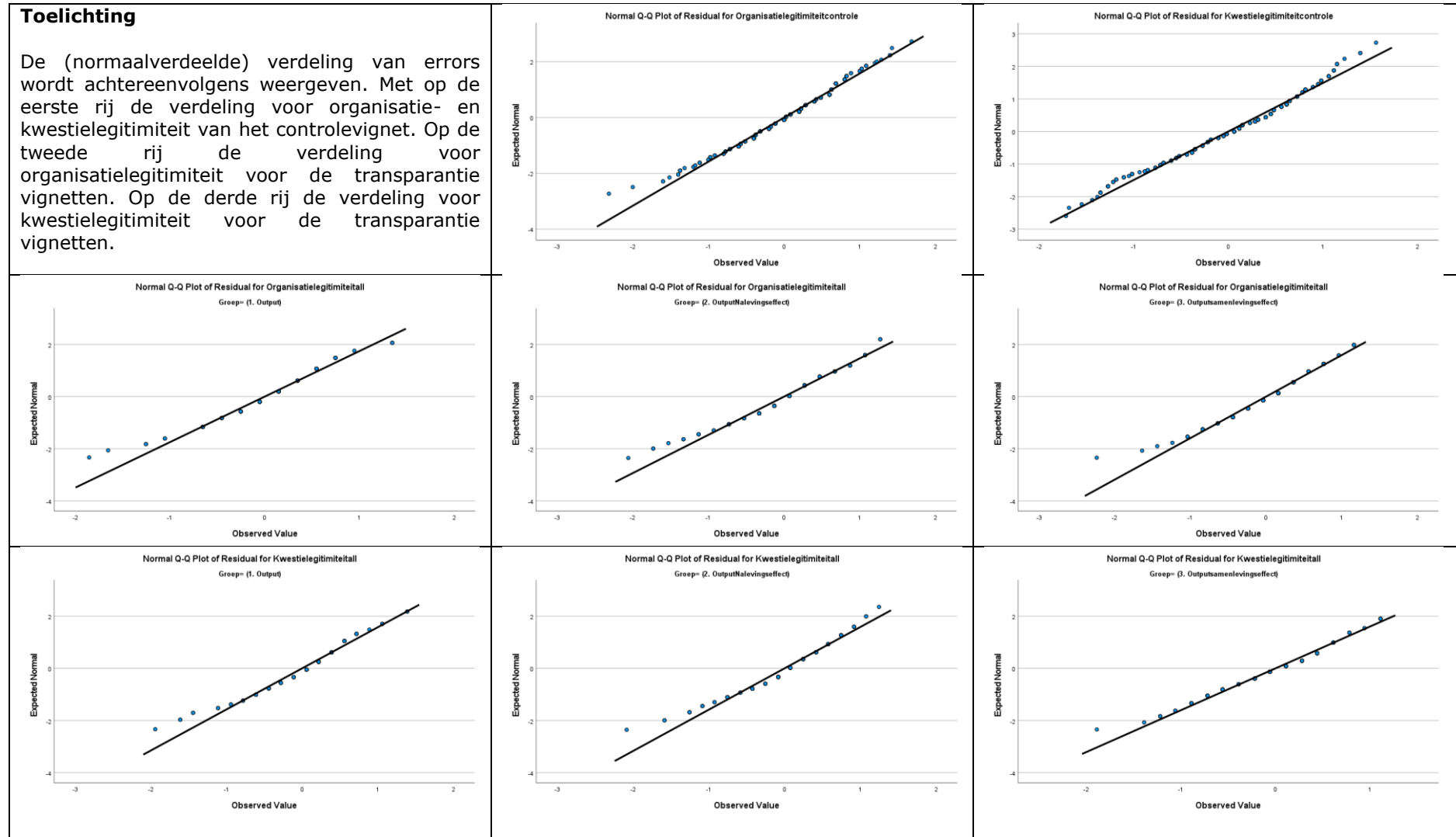
Bijlage 7: Homogene verdeling van steekproef over vignetten

Variabelen	Beschrijvende statistiek steekproef per vignet				ANOVA (A) / Chi-Squared test (χ)
	Totaal	Groep vignet 1	Groep vignet 2	Groep vignet 3	
Aantal	312	101	107	104	
Sekse M/V (1 = vrouw)	0,59 (0,49)	0,56 (0,50)	0,65 (0,46)	0,53 (0,50)	
Sekse anders	1,0%	1,0%	0,0%	1,9%	$p = .330 (\chi)$
Leeftijd	33,0 (13,4)	32,9 (13,6)	32,9 (13,0)	33,1 (13,8)	$p = .992 (A)$
Opleidingsniveau 1 -7	3,86 (1,0)	3,67 (1,1)	3,95 (1,0)	3,96 (1,0)	$p = .410 (\chi)$
Politiek vertrouwen 1 -5	3,25 (0,9)	3,26 (0,9)	3,21 (0,9)	3,30 (0,9)	$p = .749 (A)$
Rechts/Links 1 - 9	5,42 (1,8)	5,32 (1,9)	5,51 (1,7)	5,43 (1,9)	$p = .739 (A)$
Conservatief / Progressief 1 - 9	6,38 (1,6)	6,37 (1,7)	6,52 (1,4)	6,26 (1,6)	$p = .472 (A)$
Voorkennis ILT 1 - 4	1,63 (1,0)	1,66 (1,1)	1,60 (0,9)	1,63 (1,0)	$p = .894 (A)$
Voorkennis risico's autobrandstoffen 1 -4	2,51 (1,2)	2,55 (1,2)	2,43 (1,1)	2,51 (1,1)	$p = .679 (A)$
Occupatie 1 - 4	2,97 (1,0)	2,91 (1,1)	2,98 (1,0)	3,02 (1,0)	$p = .145 (\chi)$
(Gewenste) sector 1 -4	2,65 (1,0)	2,57 (1,0)	2,74 (0,9)	2,64 (1,0)	$p = .299 (\chi)$
Kwestielegitimiteit 1 - 5	-	3,61 (0,6)	3,75 (0,6)	3,89 (0,6)	
Organisatielegitimiteit 1 - 5	-	3,65 (0,6)	3,71 (0,7)	3,84 (0,6)	

Bijlage 8: Correlatietabel

Pearson correlaties																							
	Gemiddelde (SD)	Cronbach's Alpha (aantal vragen)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	
Controlevariabelen																							
Nr.																							
1	Sekse	0,59 (0,49)	1																				
2	Leeftijd	33,0 (13,4)	-0,080	1																			
3	Opleidingsniveau	3,86 (1,0)	0,053	0,126*	1																		
4	Occupatie	2,97 (1,0)	0,205**	0,417**	0,212**	1																	
5	Sector	2,65 (1,0)	0,106	0,040	0,126*	0,021	1																
6	Politiek vertrouwen	3,25 (0,89)	0,84 (2)	-0,024	-0,037	0,155**	0,028	0,136*	1														
7	Rechts / links	5,42 (1,8)	0,064	0,132*	0,106	-0,008	0,139*	0,109	1														
8	Conservatief / Progressief	6,38 (1,6)	0,096	0,243**	0,165**	0,122*	0,080	0,030	0,493**	1													
9	Voorkennis ILT	1,63 (1,0)	0,166**	0,351**	-0,066	0,213**	0,035	0,000	0,130*	0,182**	1												
10	Voorkennis risico's autobrandstoffen	2,51 (1,2)	0,158**	0,112	-0,036	0,000	-0,043	0,143*	0,001	0,080	0,271**	1											
Onderzoeksvariabelen																							
11	KL- controlevignet	3,28 (0,67)	0,75 (6)	0,061	-0,063	0,054	-0,094	0,018	0,211**	0,150**	0,152**	0,136*	0,014	1									
12	OL - controlevignet	3,36 (0,63)	0,80 (5)	0,049	0,032	0,080	-0,013	0,073	0,272**	-0,005	0,085	0,008	0,006	0,682**	1								
13	KL - vignet 1	3,61 (0,64)	0,80 (6)	-0,022	0,046	-0,007	0,083	-0,140	0,269**	0,093	-0,011	-0,115	0,026	0,559**	0,450**	1							
14	OL - vignet 1	3,65 (0,57)	0,83 (5)	-0,072	0,132	-0,172	0,108	-0,120	0,182	0,039	-0,024	0,021	0,025	0,396**	0,450**	0,736**	1						
15	KL - vignet 2	3,75 (0,63)	0,79 (6)	-0,047	-0,068	0,100	0,179	-0,102	0,459**	0,113	0,034	0,102	0,046	0,324**	0,475**	. ^c	. ^c	1					
16	OL - vignet 2	3,73 (0,68)	0,85 (5)	-0,114	0,049	0,064	0,140	-0,017	0,432**	-0,031	-0,082	0,215*	0,022	0,233*	0,620**	. ^c	. ^c	0,780**	1				
17	KL - vignet 3	3,89 (0,62)	0,78 (6)	-0,021	-0,062	-0,088	-0,013	-0,062	0,078	0,104	0,174	0,084	0,154	0,281**	0,381**	. ^c	. ^c	. ^c	. ^c	1			
18	OL - vignet 3	3,84 (0,63)	0,82 (5)	0,068	-0,082	-0,110	0,005	0,061	0,122	0,046	-0,030	0,128	0,042	0,235*	0,541**	. ^c	. ^c	. ^c	. ^c	0,808**	1		
19	KL vignetten 1, 2, 3 samen	3,75 (0,64)	-	-0,065	0,073	-0,063	0,102	0,002	0,201**	0,009	-0,070	0,236**	0,095	0,201**	0,451**	0,686**	1,000**	0,737**	1,000**	0,813**	1,000**	1	
20	OL vignetten 1, 2, 3 samen	3,74 (0,63)	-	-0,032	-0,038	0,023	0,073	-0,084	0,255**	0,106	0,076	0,033	0,102	0,369**	0,434**	1,000**	0,769**	1,000**	0,780**	1,000**	0,808**	0,764**	1

Bijlage 9: Overzicht van de normaalverdeling van de errors

Bijlage 10: Verantwoording voorwaarden ANOVA

Er zijn vier voorwaarden waaraan voldaan moet worden alvorens een One-way Repeated Measures Analysis of Variance (hierna ANOVA) mag plaatsvinden. Het gaat om dat de afhankelijke variabele op een continue schaal gemeten wordt, er een normale verdeling is van de errors, dat er aanwezigheid is van homoskedasticiteit en sphericiteit (Field, 2017). In deze verantwoording wordt omschreven hoe aan deze voorwaarden voldaan is.

Ten eerste worden organisatie- en kwestielegitimiteit gemeten op een likert-schaal die wordt omgezet naar een ratioschaal (Field, 2017). Ten tweede is vastgesteld dat de data normaal verdeeld is door een visuele inspectie van de errors. De Q-Q plots waarover deze visuele inspectie heeft plaatsgevonden zijn op de voorgaande pagina te zien. Ten derde is bij het uitvoeren van de ANOVA vastgesteld dat er sprake is van homoskedasticiteit (Levene's test of equality of error variances & Box's test of equality of covariance matrices) (Field, 2017). Ten vierde moet de varianties tussen de vignetten gelijk zijn, zodat er sprake is van sphericiteit. In dit onderzoek wordt sphericiteit aangenomen, omdat er slechts 2 vignetten getoond worden en sphericiteit dus niet mogelijk is om te toetsten op sphericiteit (Field, 2017).

Bijlage 11: borging van privacy

CHECKLIST PRIVACYGERELATEERDE ASPECTEN IN ONDERZOEK

INSTRUCTIE

Deze checklist dient te worden ingevuld voor ieder onderzoek dat door onderzoekers van de afdeling Bestuurskunde en Sociologie (DPAS) wordt uitgevoerd. Deze checklist moet worden ingevuld *voordat* wordt begonnen met het verzamelen van gegevens of het benaderen van deelnemers. Studenten kunnen bij het invullen van deze checklist hulp krijgen van hun begeleidende docent.

Deze checklist is een verplicht onderdeel van de scriptie en moet in Canvas worden geüpload voordat wordt begonnen met het verwerken van gegevens. Raadpleeg de **Frequently Asked Questions (FAQ)** bij het invullen van de checklist. Deze is te raadplegen op Canvas. De FAQ bevat richtlijnen waarmee privacy wordt gewaarborgd.

Als u twijfels heeft over aspecten van uw onderzoek, bespreek dit dan met uw scriptiebegeleider van de EUR om samen tot een oplossing te komen.

DEEL I: ALGEMENE INFORMATIE

Titel van het project:	Masterthesis Publiek Management
Naam en e-mailadres van de student:	Jeroen Lehrian, JeroenLehrian@live.nl
Naam en e-mailadres van de scriptiebegeleider:	Robin Bouwman, bouwman@essb.eur.nl
Begindatum en duur:	1 februari 2021 t/m 7 augustus 2021
Wordt het onderzoek binnen DPAS uitgevoerd?	JA - NEE
Zo NIET: bij of voor welke instelling of organisatie wordt de studie dan uitgevoerd? (bijvoorbeeld een stage-organisatie)	

De Inspectie Leefomgeving en Transport, het onderzoek wordt verspreid onder Nederlandse burgers.

DEEL II: TYPE ONDERZOEKSTUDIE

Geef aan om wat voor type onderzoek het gaat door de juiste antwoorden te omcirkelen:

1. Zijn bij het onderzoek natuurlijke personen betrokkenen? **JA – NEE**
- Als JA, ga naar vraag 2
 - Als NEE, ga naar **DEEL IV**
2. Worden er in het onderzoek persoonsgegevens verwerkt? **JA – NEE**
- Persoonsgegevens hebben betrekking op geïdentificeerde, of identificeerbare natuurlijke personen. Hieronder vallen zowel **directe** als **indirecte** gegevens. Interpreteer indirecte persoonsgegevens in de breedste zin van het woord. Een indirect persoonsgegeven kan elk gegeven zijn dat indirect te herleiden is tot een persoon.*

Als JA, motiveer hieronder voor welk doel de persoonsgegevens worden verwerkt

In mijn onderzoek heb ik enkele controlevariabelen ten behoeve van de analyse opgesteld. Het gaat om geboortjaar, sekse, opleidingsniveau, dagbesteding, voorkennis over de ILT én African blends, vertrouwen in de politiek én voorkeur. Deze variabelen zijn zo generiek, dat deze onmogelijk te herleiden zijn tot één natuurlijk persoon. Desalniettemin omschrijf ik in deze checklist hoe ik de beveiliging van de gegevens waarborg.

3. Worden er in het onderzoek bijzondere persoonsgegevens verwerkt? **JA - NEE**
- Bijzondere persoonsgegevens:

- Ras of etnische afkomst;
- Politieke opvattingen
- Religieuze of levensbeschouwelijke overtuigingen;
- Lidmaatschap van een vakbond;
- Genetische gegevens;
- Biometrische gegevens met het oog op de unieke identificatie van een persoon, bijvoorbeeld vingerafdrukken of gezichtsafbeeldingen;
- Gegevens over de geestelijke of lichamelijke gezondheid;
- Gegevens met betrekking tot iemands seksueel gedrag of seksuele gerichtheid.

Als JA, motiveer per bijzonder persoonsgegeven het doel van de verwerking

Er worden beperkte gegevens over politieke opvattingen verwerkt als controle variabele.

4. Worden bij de studie minderjarigen (<16 jaar oud) betrokken, of andere kwetsbare groepen die geen toestemming kunnen geven? **JA - NEE**
- Bij kwetsbare groepen moet gedacht worden aan de inwoners van een blijf-van-mijn-lijfhuis, vluchtelingen en mensen met een verstandelijke handicap.*

Als JA, motiveer hieronder uw antwoord

5. Pseudonimiseert u eventuele verzamelde (bijzondere) persoonsgegevens? **JA – NEE**
- Bij pseudonimiseren worden identificerende gegevens gescheiden van niet-identificerende gegevens en vervangen door kunstmatige identificatoren. Denk bijvoorbeeld aan het vervangen van de NAW-gegevens van iedere respondent voor een uniek respondentennummer. Hierdoor is het voor buitenstaanders niet zichtbaar wie de persoon is waartoe deze persoonsgegevens behoren. Alleen degene die de koppeling kan maken tussen het respondentnummer en de NAW-gegevens is in staat om de*

persoonsgegevens te koppelen. Wel dienen voldoende maatregelen getroffen te zijn om het onmogelijk te maken voor onbevoegden om deze bestanden te koppelen.

Als JA, licht toe hoe u de persoonsgegevens anonimiseert

De gegevens worden niet gepseudonimiseerd omdat deze niet-herleidbaar uit Qualtrics komen. De gegevens worden gebruikt in de analyse om bepaalde statistieken te generen. Na afloop van de analyses zijn de gegevens per definitie geaggregeerd en niet langer herleidbaar tot één respondent. Het databestand wordt opgeslagen op een beveiligde computer en is alleen toegankelijk voor de onderzoeker.

DEEL II – TOESTEMMING

Beoordeel op basis van de volgende tabel of een toestemmingsformulier moet worden opgesteld.

Soort dataset	Toestemmingsformulier?
Dataset verzamelen met persoonsgegevens	Ja, een toestemmingsformulier moet worden opgesteld voor alle respondenten.
Dataset verzamelen met bijzondere persoonsgegevens	Ja, een toestemmingsformulier moet worden opgesteld voor alle respondenten. Let op! Voor de verwerking van bijzondere persoonsgegevens is expliciete toestemming nodig.
Dataset verzamelen met persoonsgegevens van kwetsbare groepen	Ja, een toestemmingsformulier moet worden opgesteld voor alle respondenten. Let op! Indien bij een onderzoek minderjarigen betrokken zijn gelden de volgende regels: <ul style="list-style-type: none"> • Jonger dan 16 jaar: toestemming van respondent (indien mogelijk) en ouder/voogd • Ouder dan 16 jaar en jonger 18 jaar: toestemming van respondent.
Onderzoek met veldwaarnemingen zonder manipulaties waarvoor deelnemers niet geïdentificeerd hoeven te worden	Nee, er is geen toestemmingsformulier nodig.
Gegevensbestanden waarin geen persoonsgegevens worden verwerkt	Nee, er is geen toestemmingsformulier nodig.
Hergebruik bestaande dataset met toestemming voor hergebruik toekomstig onderzoek in hetzelfde onderzoeksgebied	Nee, er is geen toestemmingsformulier nodig wanneer: <ol style="list-style-type: none"> 1. Bij initiële onderzoek hebben de respondenten toestemming gegeven voor hergebruik van de dataset voor toekomstig onderzoek in hetzelfde vakgebied. 2. De eigenaar van het initiële onderzoek heeft openbaar geïnformeerd dat de dataset wordt hergebruikt voor toekomstig onderzoek in hetzelfde vakgebied.

<p>Hergebruik bestaande dataset zonder toestemming voor hergebruik toekomstig onderzoek in hetzelfde onderzoeksgebied</p>	<p>Ja, een toestemmingsformulier moet worden opgesteld voor alle respondenten.</p> <p>Let op! Beschik je niet over de contactgegevens? Zorg er dan voor dat de data owner openbaar informeert over het hergebruik van de dataset voor toekomstig onderzoek. Bijvoorbeeld door middel van een Privacy Statement.</p>
--	--

*** Voeg jouw informatie- en toestemmingsformulier (indien van toepassing) toe in bijlage I.**

DEEL IV: GEGEVENSVERZAMELING

7. Bij wie/wat verzamelt u uw gegevens?

Opmerking: geef dit aan per afzonderlijke gegevensbron (interviews, vragenlijstonderzoek, observaties, etc.)

Bij Nederlandse burgers ouder dan 18 jaar.

8. Hoe verzamelt u uw gegevens?

Opmerking: geef dit aan per afzonderlijke gegevensbron (interviews, vragenlijstonderzoek, observaties, etc.)

Met een vignettenexperiment via Qualtrics

9. Wat is de (verwachte) omvang van uw steekproef?

Ik wil zoveel mogelijk respondenten benaderen, de verwachte omvang is ongeveer 400 respondenten.

10. Welke omvang heeft de populatie waaruit u een steekproef trekt?

De populatie bestaat uit ongeveer 14 miljoen mensen.

DEEL V – OPSLAG VAN GEGEVENS EN RESERVEKOPIEEN

11. Waar bewaart u de verkregen gegevens voor de korte termijn?

Opmerking: geef dit aan per afzonderlijke gegevensbron, bijvoorbeeld voor testgegevens op papier en voor digitale gegevensbestanden.

Op mijn door de Rijksoverheid beveiligde en uitgegeven laptop; veilig tot het niveau Staatsgeheim Vertrouwelijk.

12. Hoe lang bewaart u de gegevens?

Opmerking: geef dit aan per afzonderlijke gegevensbron, bijvoorbeeld voor testgegevens op papier en voor digitale gegevensbestanden.

De dataset wordt 7 jaar bewaard en dit betreft enkel de geanonimiseerde gegevens.

13. Wie is er verantwoordelijk voor het directe dagelijkse beheer, de opslag en reservekopieën van de gegevens met betrekking tot uw onderzoek?

Ik

14. Wie heeft toegang tot uw onderzoek en onderliggende dataset en met wie wordt deze gedeeld? Let op – zorg ervoor dat enkel de bevoegde personen toegang hebben tot uw onderzoek en onderliggende dataset. Bijvoorbeeld toegang tot bepaalde documenten die staan opgeslagen op uw computer.

Alleen ik. De dataset wordt alleen indien nodig gedeeld met mijn scriptiebegeleider en de tweede lezer.

15. Hoe (vaak) maakt u reservekopieën van uw onderzoeksgegevens met het oog op de veiligheid voor de korte termijn?

Ik zal minstens 1x in de week een kopie maken en deze opslaan op de beveiligde laptop.

DEEL VI: HANDTEKENING

Let erop dat het tijdens de uitvoering van het onderzoek het uw verantwoordelijkheid is om de privacyrichtlijnen te volgen. De Erasmus Universiteit Rotterdam adviseert om de richtlijnen van de FAQ te hanteren om zorg te dragen dat de gegevens authentiek, van hoge kwaliteit zijn en op de juiste wijze worden verwerkt. Dit houdt ook in dat u deelnemers informeert over het onderzoek en dat u bij de opslag en het gebruik van persoonsgegevens de vertrouwelijkheid ervan waarborgt.

Bij het afwijken van het voorgestelde advies van de Erasmus Universiteit Rotterdam, zoals is opgenomen in de FAQ, valt onder uw verantwoordelijkheid.

Ik verklaar hierbij dat de studie zal worden uitgevoerd in overeenstemming met de privacyrichtlijnen van de afdeling Bestuurskunde en Sociologie van de Erasmus Universiteit Rotterdam. Ik heb alle vragen naar waarheid beantwoord.

Naam van de student: **Jeroen Lehrian**

Datum: **09-05-2021**

Bijlage I - informatie- en toestemmingsformulier (n.t.b.).

Uw mening over de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT).

Deze vragenlijst heeft het doel om uw mening in beeld te brengen over de ILT op basis van twee teksten. De vragenlijst bestaat uit meerdere stappen, telkens als u op 'volgende' drukt gaat u door naar de volgende stap. De vragenlijst duurt ongeveer 8 minuten.

De teksten in dit onderzoek zijn fictief

De teksten zijn gebaseerd op waargebeurde gebeurtenissen. De teksten zijn geen volledige weergave van de werkelijkheid en zijn opgesteld voor dit onderzoek.

Uw antwoorden worden anoniem verwerkt

De resultaten worden anoniem en volgens AVG-richtlijnen verwerkt. De door u gegeven antwoorden zijn niet te herleiden naar u als persoon. U kunt op ieder moment van de vragenlijst stoppen zonder dat dit voor u consequenties heeft. De dataset wordt beveiligd opgeslagen.

Onderzoeker en contactgegevens

Jeroen Lehrian voert dit onderzoek uit om zijn masteropleiding Bestuurskunde aan de Erasmus Universiteit Rotterdam af te sluiten. Als u vragen heeft over deze vragenlijst kunt u contact opnemen met Jeroen. Dit kan per mail via Jeroen.Lehrian@ilent.nl en telefonisch via 06-31104645.

Bevestig uw deelname:

- Door hierop te klikken bevestig ik mijn deelname aan het onderzoek en geef ik toestemming voor de verwerking van mijn antwoorden.

Informatieblad voor scriptieonderzoek 'het effect van transparantie op legitimiteit'

Onder begeleiding van Robin Bouwman onderzoekt Jeroen Lehrian het effect van transparantie op legitimiteit. Met behulp van uw deelname kan dit onderzoek worden gerealiseerd. Jeroen was benieuwd naar *uw mening* over het effect van transparantie op legitimiteit. Er zijn geen goede of foute antwoorden.

Waarom dit onderzoek?	Om inzicht te krijgen in het effect van transparantie op legitimiteit. Dit onderzoek wordt uitgevoerd vanuit de ILT en de Erasmus Universiteit Rotterdam.
Verloop	U neemt deel aan een onderzoek waarbij we informatie zullen vergaren door: <ul style="list-style-type: none">- U te interviewen, uw antwoorden te noteren, het gesprek op te nemen via audio-opname. Er wordt een transcript uitgewerkt van het interview
Vertrouwelijkheid	<p>Wij doen er alles aan uw privacy zo goed mogelijk te beschermen. Naast de student zal alleen de bijbehorende scriptiebegeleider, tweede lezer en ILT toegang krijgen tot de transcripten van de interviews.</p> <p>Er wordt op geen enkele wijze vertrouwelijke informatie of persoonsgegevens van of over u naar buiten gebracht, waardoor iemand u zal kunnen herkennen.</p> <p>In het onderzoek wordt u aangeduid met een verzonden naam (pseudoniem), tenzij u toestemming heeft verleend om uw naam voor citaten te gebruiken.</p>
Vrijwilligheid	<p>U hoeft geen vragen te beantwoorden die u niet wilt beantwoorden. Mocht u iets niet in een groep willen vertellen, maar wel privé, dan kunt u Jeroen achteraf e-mailen of bellen. Uw deelname is vrijwillig en u kunt stoppen wanneer u wilt.</p> <p>Als u tijdens het onderzoek besluit om uw medewerking te staken, zullen de gegevens die u reeds hebt verstrekt tot het moment van intrekking van de toestemming in het onderzoek gebruikt worden.</p> <p>Wilt u stoppen met dit onderzoek? Neem dan contact op met Jeroen via Jeroen.Lehrian@ILenT.nl of 06-19530355.</p>
Dataopslag	<p>In de scriptie zullen anonieme gegevens of pseudoniemen worden gebruikt. De audio-opnamen, formulieren en/of andere documenten die in het kader van deze scriptie worden gemaakt of verzameld, worden beveiligd opgeslagen.</p> <p>De onderzoeksgegevens worden bewaard voor een periode van maximaal tien jaar. Uiterlijk na het verstrijken van deze termijn zullen de gegevens worden verwijderd of worden geanonimiseerd zodat ze niet meer te herleiden zijn tot een persoon.</p>
Indienen van een vraag of klacht	Indien u specifieke vragen heeft over hoe er met uw persoonsgegevens wordt omgegaan, kunt u deze stellen aan Jeroen via Jeroen.Lehrian@ILenT.nl of 06-19530355. U kunt daarnaast een klacht indienen bij de Autoriteit Persoonsgegevens indien u vermoedt dat uw gegevens verkeerd zijn verwerkt.

Door dit toestemmingsformulier te ondertekenen erken ik het volgende:

	JA	NEE
1 Ik ben voldoende geïnformeerd over het onderzoek. Ik heb het informatieblad gelezen en heb daarna de mogelijkheid gehad vragen te kunnen stellen. Deze vragen zijn voldoende beantwoord en ik heb voldoende tijd gehad om over mijn deelname te beslissen.	☐	☐
2 Ik neem vrijwillig deel aan dit onderzoek. Het is mij duidelijk dat ik deelname aan het onderzoek op elk moment, zonder opgaaf van reden, kan beëindigen. Ik hoef een vraag niet te beantwoorden als ik dat niet wil.	☐	☐

Voor deelname aan het onderzoek is het bovendien nodig dat u voor verschillende onderdelen specifiek toestemming geeft.

3 Ik geef toestemming om de gegevens die tijdens dit onderzoek over mij worden verzameld te verwerken zoals is uitgelegd in het bijgevoegde informatieblad.	☐	☐
4 Ik geef toestemming om tijdens het gesprek geluid-opnames te maken en mijn antwoorden uit te werken in een transcript.	☐	☐
5 Ik geef toestemming om mijn antwoorden te gebruiken voor quotes in de scriptie van de student.	☐	☐

Naam deelnemer:

Naam student: Jeroen Lehrian

Handtekening:

Handtekening:

Datum:

Datum: 21-06-21